

2018

Informacja o stanie sanitarnym i sytuacji epidemiologicznej miasta Białystok

Zadaniem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest ochrona zdrowia ludzkiego przed wpływem czynników szkodliwych lub uciążliwych, w tym głównie profilaktyka chorób zakaźnych i zawodowych. Realizacja powyższego odbywa się poprzez prowadzenie systematycznego nadzoru nad:

warunkami higieny środowiska

przestrzeganiem zasad profilaktyki chorób zakaźnych i zwalczaniem zakażeń

warunkami higieny pracy w zakładach pracy

warunkami zdrowotnymi żywności i żywienia

warunkami higieny nauczania i wychowania w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych

przestrzeganiem zasad chemicznego bezpieczeństwa zdrowotnego przez producentów, importerów, wprowadzających do obrotu i stosujących substancje chemiczne niebezpieczne i ich mieszaniny

przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych

oraz :

inicjowanie, organizowanie, prowadzenie, koordynowanie działań z zakresu promocji zdrowia i zdrowotnego stylu życia w celu ukształtowania odpowiednich postaw i zachowań prozdrowotnych.

Celem działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest eliminowanie lub ograniczanie zagrożeń zdrowotnych występujących w wymienionych wyżej obszarach. Kluczowe znaczenie mają te zagrożenia dla zdrowia, które związane są z powszechną i długotrwałą ekspozycją człowieka na ich oddziaływanie.

**Zagrożenia te
mogą być
powodowane
przez :**

- drobnoustroje chorobotwórcze będące patogenami ludzkimi
- nieodpowiedni poziom higieny w różnych grupach społecznych
- niewłaściwą jakość żywności, jej zanieczyszczenie chemiczne i mikrobiologiczne, sposób żywienia poszczególnych grup ludności
- czynniki fizyczne, chemiczne, biologiczne i wynikające ze sposobu wykonywania pracy w środowisku pracy
- nieodpowiednie warunki środowiska nauczania, wychowania i wypoczynku dzieci i młodzieży
- niewłaściwą jakość wody wykorzystywanej do picia i na potrzeby gospodarcze
- niewłaściwy sposób gromadzenia i utylizacji odpadów stałych i płynnych
- niebezpieczne substancje i mieszaniny chemiczne, w tym substancje psychoaktywne

Przedstawione materiały obrazują stan sanitarny miasta Białystok za rok 2018 w porównaniu z sytuacją w roku poprzednim. Przedstawiono także działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej podejmowane w analizowanym okresie w celu eliminacji lub ograniczenia określonych zagrożeń zdrowotnych wymienionych na wstępie.

Dane demograficzne miasta Białystok na dzień 31 grudnia 2017

Źródło: Urząd Statystyczny w Białymstoku

I. SYTUACJA EPIDEMIOLOGICZNA MIASTA

BIAŁYSTOK W ROKU 2018

1. Choroby szerzące się drogą pokarmową

Na obszarze miasta w 2018 roku nie rejestrowano zachorowań na dur brzuszny, zarejestrowano 1 przypadek duru rzekomego.

W 2017 roku nie notowano zachorowań na dury rzekome. Odnotowano jednak 1 przypadek duru brzusznego. Nie notowano zatruc jadem kiełbasianym (w roku 2017r. – 2).

Wzmocniony nadzór przeciwepidemiczny wzorem lat ubiegłych prowadzony był w ogniskach chorób przenoszonych drogą pokarmową, których ogólna liczba była porównywalna w stosunku do roku ubiegłego tj. w mieście wystąpiły 4 ogniska zbiorowego zakażenia pokarmowego, w przypadku 3 były to niewielkie ogniska domowe. Przeważającym czynnikiem etiologicznym w ogniskach była *Salmonella enteritidis*.

W roku 2018 zarejestrowano 1 zachorowanie na czerwonkę bakteryjną.

W porównaniu z rokiem 2017 zaobserwowano: spadek zachorowań na wirusowe zakażenia jelit wśród dorosłych (2017r. – 988, 2018r.- 868) oraz wzrost zachorowań wywołanych pałeczką *Salmonella* (2017r. – 66, 2018r. - 83).

W grupie dzieci do lat 2 zarejestrowano: niewielki spadek liczby przypadków zachorowań na wirusowe zakażenia jelit (2017r. – 442, 2018r. - 380) oraz utrzymującą się na takim samym poziomie liczbę biegunek (2017r. – 133, 2018r. - 134) o etiologii nieokreślonej.

W 2018 roku w powiecie grodzkim nie rejestrowano zachorowań na wirusowe zapalenie wątroby typu A – tzw. żółtaczkę pokarmową; w roku 2017 odnotowano 17 zachorowań na daną jednostkę chorobową. Skutecznym sposobem zapobiegania zakażeniom jest kształtowanie świadomości społeczeństwa w zakresie konieczności utrzymywania wysokiego standardu higieny szczególnie podczas przygotowywania posiłków, w tym częste mycie rąk oraz szczepienia ochronne.

2. Sytuacja epidemiologiczna w zakażeniach krwiopochodnych

Liczba przypadków rozpoznanych jako wirusowe zapalenie wątroby typu B utrzymuje się na takim samym poziomie w stosunku do roku 2017 – 54 przypadki, natomiast zachorowalność na wirusowe zapalenie wątroby typu C wyniosła 44 (rok 2017r. – 51).

Należy zwrócić uwagę, iż obecnie istnieje większe ryzyko zakażenia wirusem zapalenia wątroby typu C niż wirusem zapalenia wątroby typu B, gdyż odporność populacji na wirusa zapalenia wątroby typu B została podniesiona szczepieniami ochronnymi (obowiązkowymi dla dzieci, młodzieży, pracowników ochrony zdrowia i osób dializowanych, jak również szczepieniami zalecanymi), zaś w przypadku wirusowego zapalenia wątroby typu C brak opracowanej skutecznej szczepionki uniemożliwia bierne uodpornianie populacji.

Problemem niezmiernie ważnym w zapobieganiu i zwalczaniu wirusowego zapalenia wątroby typu B i C są podejmowane działania w zakresie profilaktyki, a także nadzór i monitorowanie procedur higienicznych, w tym procedur dekontaminacji związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych i innych usług niemedyceńskich (np. gabinety kosmetyczne, tatuażu), w trakcie których może dojść do przerwania ciągłości tkanek.

Znajomość procedur higienicznych, ich poprawność stosowania i umiejętność wykorzystania pozwala w znaczący sposób zapobiegać szerzeniu się zakażeń i chorobom zakaźnym, w tym wirusowemu zapaleniu wątroby typu B i wirusowemu zapaleniu wątroby typu C.

3. Sytuacja epidemiologiczna w chorobach, przeciwko którym stosowane są obowiązkowe szczepienia ochronne

W roku sprawozdawczym odnotowano 1 zachorowanie na różyczkę; w roku 2017 nie rejestrowano zachorowań na różyczkę. Różyczka, jak również odra zostały objęte przez WHO programem eliminacyjnym.

Odnutowano 2 zachorowania na odrę (w roku 2017 w mieście nie notowano odrę). Zachorowania dotyczyły dzieci, które nie zostały zaszczepione przeciwko odrze, śwince i różyczce (figuruje w PSSE jako osoby uchylające się od szczepień).

W okresie przed zastosowaniem powszechnych szczepień przeciwko odrze, tj. przed 1975 rokiem, przechorowanie odrę w populacji było zjawiskiem powszechnym. Zatem osoby po 50 roku życia z dużym prawdopodobieństwem przechorowały odrę. Przechorowanie odrę daje trwałą odporność na całe życie.

Na podobnym poziomie w stosunku do roku 2017 utrzymuje się liczba zachorowań na krztusiec (2017r. – 43, 2018r. – 35). Krztusiec jest bakteryjną chorobą zakaźną wywoływaną przez pałeczkę krztuśca. Choroba przenosi się drogą oddechową i jest bardzo zaraźliwa – w wyniku kontaktu z chorą osobą zakażeniu ulega do 90% nieuodpornionych osób. W przypadku krztuśca niezwykle istotnym zjawiskiem jest stopniowa utrata odporności u osób, które wcześniej ją już nabyły w wyniku szczepień.

Zmniejszyła się w niewielkim stopniu liczba osób, które zachorowały na ospę wietrzną (2017r. – 1227, 2018r.- 997). Ospa wietrzna od kilku lat stanowi problem epidemiologiczny, a przyczyną rozpowszechnienia tej choroby jest jej ogromna zakaźność szczególnie w zbiorowiskach przedszkolnych i szkolnych.

O prawie 60% zmalała liczba osób chorych na świnkę (2017r. – 24, 2018r.-10).

Podobnie jak w latach ubiegłych nie odnotowano zachorowań na błonicę, poliomyelitis, tężec.

4. Inne

W roku 2018 r. odnotowano 4 przypadki zachorowań na posocznicę (sepsa) o etiologii *Streptococcus pneumoniae*. Wszystkie zachorowania były zachorowaniami sporadycznymi, tzn. nie rejestrowano ognisk zakażeń przenoszonych w kontaktach bezpośrednich (z człowieka na człowieka). W roku 2017 odnotowano 1 taki przypadek.

Pneumokoki, podobnie jak i meningokoki rozprzestrzeniają się drogą kropelkową podczas kaszlu i kichania, przez kontakt bezpośredni z chorym. Jediną skuteczną metodą zapobiegania zakażeniom pneumokokowym jest szczepienie ochronne. Wiosną 2018r. od 20 marca do 29 czerwca prowadzona była akcja profilaktyczna „Wiosna bez pneumokoków”, podczas której można było bezpłatnie zaszczepić dzieci z roczników 2016-2013 przeciwko inwazyjnym zakażeniom pneumokokowym. W wyniku prowadzonej akcji na terenie powiatu białostockiego wykorzystano 2234 dawek szczepionki przeciw pneumokokom. Zgodnie z obowiązującym w Polsce Programem Szczepień Ochronnych dzieci urodzone po 31 grudnia 2016 roku objęte zostały bezpłatnymi szczepieniami przeciwko pneumokokom.

W roku 2018, jak i 2017 nie rejestrowano zachorowań na chorobę meningokokową. Zakażenia meningokokowe występują we wszystkich grupach wiekowych. W Polsce najczęściej występują meningokoki grupy B i C. Szczepy grupy B są najczęściej związane z zachorowaniami sporadycznymi.

W roku sprawozdawczym w porównaniu do roku 2017 nieznacznie zmniejszyła się liczba zachorowań na wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych (2017r. – 36, 2018r. - 28). Zwiększyła się natomiast liczba zachorowań na bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych

(2017r. – 8, 2018r. - 14). Liczba zarejestrowanych zachorowań na wirusowe zapalenie mózgu przenoszone przez kleszcze zmalała o 20% w stosunku do roku 2017 (2017r. – 29, 2018r. - 23).

Zapewne znaczący wpływ na sytuację epidemiologiczną uzyskałoby się, gdyby rolnicy i inni pracownicy z grup wysokiego ryzyka, jak również wszyscy inni, którzy przebywają na terenach endemicznych poddani zostali szczepieniom. Szczepienia przeciwko KZM (kleszczowemu zapaleniu mózgu) są szczepieniami zalecanymi (niefinansowanymi ze środków znajdujących się w budżecie Ministerstwa Zdrowia).

W porównaniu z rokiem poprzednim zarejestrowano spadek o ok. 20% (z 374 na 298), zachorowań na boreliozę. Przeciwno boreliozie nie ma szczepionki, co potęguje problem.

Szczególne narażone na zachorowanie są osoby zawodowo związane z przebywaniem w lesie (leśnicy, drwale), osoby zbierające grzyby oraz runo leśne i mieszkańcy terenów zalesionych. Do ekspozycji na kleszcze dochodzi w okresie wiosenno-letnim, natomiast wzrost zachorowań obserwuje się w okresie jesienno-zimowym.

Liczba rejestrowanych, potwierdzonych przypadków boreliozy świadczy także o poprawiającej się diagnostyce tej choroby.

Prawie dwukrotnie wzrosła liczba zachorowań na płonicę (szkarlatynę), (2017r. – 167, 2018r.- 314).

Innym ważnym problemem pozostają nadal pokąsania przez zwierzęta (wałęsające się, beżpańskie), po których konieczne jest podejmowanie szczepień przeciw wścieklicznie. Liczba osób poddanych szczepieniom przeciwko wścieklicznie po pokąsaniu przez zwierzęta podejrzane o tę chorobę wynosiła 56 (w 2017r. – 43).

Wściekliczna jest chorobą odzwierzęcą, wywołaną przez wirus neurotropowy, przenoszony na człowieka w następstwie pogryzienia bądź zanieczyszczenia uszkodzonej skóry lub błony śluzowej śliną zakażonych zwierząt. U ludzi wirus ten atakuje układ nerwowy, co objawia się ostrym zapaleniem mózgu i rdzenia kręgowego, które niemal zawsze prowadzi do śmierci. Głównym rezerwuarem wirusa są zwierzęta dzikie i domowe (tj. psy, wilki, lisy, nietoperze, ale także wiewiórki i koty). Jedynym sposobem zapobiegania śmiertelnym skutkom zakażenia jest jak najwcześniejsze wdrożenie szczepień p/wścieklicznie. Taka profilaktyka przynosi bardzo dobre efekty. Decyzja o podjęciu szczepień p/wścieklicznie zawsze poprzedzona jest wnikliwym wywiadem epidemiologicznym. Od kilkunastu lat na terenie powiatu grodzkiego nie stwierdzono zachorowań ludzi na wścieklicznę.

**Zachorowania i zapadalność na choroby zakaźne w roku 2018 w porównaniu
do roku 2017 – powiat grodzki***

Jednostka chorobowa	2017		2018	
	liczba	zapadalność	liczba	zapadalność
Salmonelozy	66	22,3	83	27,9
Czerwonka bakteryjna (szigeloza)	-	-	1	0,3
Dur brzuszny	1	0,3	-	-
Dury rzekome	-	-	1	0,3
Wirusowe zakażenia jelitowe	988	333,1	868	292,0
Wirusowe zakażenia jelitowe u dzieci do lat 2	442	7110,7	380	5559,6
Biegunka u dzieci do lat 2	133	2139,6	134	1960,5
Wirusowe zapalenie wątroby typ A	17	5,7	-	-
Wirusowe zapalenie wątroby typ B	57	19,2	54	18,2
Wirusowe zapalenie wątroby typ C	51	17,2	44	14,8
Różyczka	-	-	1	0,3
Krztusiec	43	14,5	35	11,8
Choroba meningokokowa (zapalenie opon, posocznica)	-	-	-	-
Choroba pneumokokowa (zapalenie opon,	3	10	5	1,7

Jednostka chorobowa	2017		2018	
	liczba	zapadalność	liczba	zapadalność
posocznica)				
Bakteryjne zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	8	2,7	14	4,7
Wirusowe zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych	36	12,1	28	9,4
Wirusowe zapalenie mózgu przenoszone przez kleszcze	29	9,8	23	7,7
Borelioza	374	159,8	298	100,2
Płonica (szkarlatyna)	167	56,3	314	105,6
Ospa wietrzna	1227	413,6	997	335,4
Świnka	24	8,1	10	3,4
Bąblowica	2	0,7	-	-
Odra	-	-	2	0,7

Źródło: PSSE-Białystok

* -zapadalność liczona jest na 100 000 osób

Liczba ludności w powiecie grodzkim – 297 288, DZIECI DO LAT 2 - 6835 (stan na 31.12.2017r.)

5. Bieżący nadzór nad placówkami opieki zdrowotnej

W roku 2018 w powiecie grodzkim pod nadzorem było 324 obiekty służby zdrowia. W 71 podmiotach stwierdzono uchybienia naruszające przepisy prawa.

W powiecie grodzkim nadzorowano 15 szpitali:

- 1) Samodzielny Publiczny ZOZ Wojewódzki Szpital Zespolony im. J. Śniadeckiego, ul. M. Skłodowskiej-Curie 26, 15-950 Białystok
  - 2) Uniwersytecki Szpital Kliniczny w Białymstoku, ul. M. Skłodowskiej-Curie 24A, 15-276 Białystok
  - 3) Uniwersytecki Dziecięcy Szpital Kliniczny im. dr L. Zamenhofa ul. Waszyngtona 17, 15-274 Białystok
  - 4) Białostockie Centrum Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie, ul. Ogrodowa 12, 15-027 Białystok
  - 5) Samodzielny Szpital Miejski im. PCK, ul. Sienkiewicza 79, 15-003 Białystok
  - 6) N ZOZ „POLIKLINIKA” Ginekologiczno-Położnicza dr K. Arciszewski, ul. L. Zamenhofa 19, 15-435 Białystok
  - 7) Prywatna Klinika Położniczo-Ginekologiczna, ul. Parkowa 6, 15-224 Białystok
  - 8) Humana Medica Omeda Sp. z o.o. ul. Fabryczna 39, 15-482 Białystok
  - 9) ORTOTRAUMA Sp. z o. o. ul. Ogrodniczki 51, Białystok
- w tym jednego dnia**
- 10) N ZOZ Ośrodek Okulistyczny „Tęczówka”, ul. Węglowa 6, 15-121 Białystok
  - 11) „B. Larsen” Alicja Szafałowicz, Krzysztof Szafałowicz, Spółka jawna ul. Chrobrego 16A lok. 2, 15-057 Białystok
  - 12) N ZOZ „VISUS”, Ośrodek Okulistyki Klinicznej Jerzy Michnowski, ul. Św. Rocha 12A, 15-879 Białystok
  - 13) Centrum Medycyny Oddechowej Mróz Spółka jawna, ul. Piasta 19a, 15-044 Białystok
  - 14) „Inter Hem” Katarzyna Mazgajska-Barczyk, Marek Milewski, Jarosław Piszcz, Janusz Kłoczko, Piotr Radziwon Spółka Jawna, ul. Choroszczańska 24, 15-732 Białystok
  - 15) Centrum Okulistyczne dr n. med. Jan Grochowski ul. 42 Pułku Piechoty 35, 15-161 Białystok

W roku 2018 roku podmioty działalności leczniczej, które nie zrealizowały programów dostosowawczych do końca 2017 r. zgodnie z dyspozycją określoną w art. 207 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 160 z późn.zm.), wystąpiły do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego z wnioskiem o wydanie opinii o wpływie niespełnienia wymagań określonych w programie dostosowania na bezpieczeństwo pacjentów; takich wniosków ze szpitali w mieście wpłynęło 3.

Należy podkreślić, iż we wszystkich wydanych opiniach PPIS stosował jednolite kryteria, uwzględniające główne obszary wpływające na bezpieczeństwo pacjentów, a niewykonanie programów dostosowawczych ocenione zostało jako mające nieznaczny wpływ na to bezpieczeństwo. Egzekwowanie niespełnionych wymagań jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą odbywa się w nadzorze bieżącym poprzez prowadzenie postępowania administracyjnego w tym zakresie.

Część podmiotów kontynuowała przeprowadzanie bieżących remontów mających na celu dostosowanie obiektów do właściwego stanu sanitarno-technicznego, prowadzono także remonty pomieszczeń szpitali wynikające z reorganizacji niektórych oddziałów oraz nałożonych decyzjami administracyjnymi obowiązków.

Dużym utrudnieniem podczas wykonywania prac remontowych i modernizacyjnych w placówkach jest znaczny stopień wyeksploatowania budynków oraz niekorzystne rozwiązania architektoniczne (np. krzyżujące się ciągi komunikacyjne).

O opinię wydawaną w formie postanowienia w powiecie grodzkim zwróciły się 3 szpitale publiczne:

- Samodzielny Publiczny ZOZ Wojewódzki Szpital Zespolony im. J. Śniadeckiego, ul. M. Skłodowskiej-Curie 26, 15-950 Białystok
- Uniwersytecki Szpital Kliniczny w Białymstoku, ul. M. Skłodowskiej-Curie 24A, 15-276 Białystok
- Uniwersytecki Dziecięcy Szpital Kliniczny im. dr L. Zamenhofa ul. Waszyngtona 17, 15-274 Białystok.

Białostockie Centrum Onkologii jest w trakcie rozbudowy. W budynku C przekazany Białostockiemu Centrum Onkologii przez Wojewódzki Szpital Zespolony im. J. Śniadeckiego w Białymstoku zakończony został remont piętér I – IV. Oddział Radioterapii III został przeniesiony na II

piętro, na piętro I, III i IV na czas remontu głównego budynku administracji została przeniesiona Administracja i Apteka Szpitalna. Poziom 0 i -1 jest w dalszym ciągu remontowany, z przeznaczeniem na przychodnie specjalistyczne.

Pozostałe oddziały zostały odnowione i spełniają one kryteria sanitarno-techniczne. Szpital ten w ostatnich latach nie tylko uległ dużej poprawie pod względem technicznym ale także zapewniono w nim wysokie normy higieniczne.

Na terenie SP ZOZ Wojewódzkiego Szpitala Zespołonego im. J. Śniadeckiego w Białymstoku trwa nadal, rozpoczęta w 2011r. restrukturyzacja i modernizacja całego obiektu. Do przebudowanego budynku przy ul. M. Skłodowskiej – Curie 26 przeniesione zostały z ul. Warszawskiej oddziały położniczo – ginekologiczne z salą porodową i cięć oraz blokiem operacyjnym.

W budynku przy ul. Skłodowskiej – Curie prowadzone są prace budowlane, niemniej oddział neurologii z pododdziałem udarowym, są w bardzo złym stanie technicznym (w grudniu 2018r. oddziały zostały przeniesione do tymczasowych pomieszczeń).

Dostosowania do przepisów prawa wymaga pracownia endoskopii. Pracownia w grudniu 2018 roku została przeniesiona do nowych pomieszczeń.

Oddział Rehabilitacji Neurologicznej i Oddział Rehabilitacji Ogólnoustrojowej na czas remontu zostały przeniesione do budynku przy ul. Ogrodowej 12, do pomieszczeń po Oddziale Radioterapii III.

Oddział Otolaryngologii i Oddział Chorób Oczu zostały przeniesione do budynku „interny”, a budynek jest w trakcie modernizacji, dobudowywane jest dodatkowe piętro.

W Uniwersyteckim Dziecięcym Szpitalu Klinicznym im. dr L. Zamenhofa w Białymstoku, ul. Waszyngtona 17, oprócz drobnych usterek technicznych nie stwierdzono uchybień, które w sposób znaczący wpływałyby na stan higieniczny szpitala. W 2018 roku Klinika Neurologii i Rehabilitacji Dziecięcej przeniesiona została z IV piętra do wyremontowanych pomieszczeń na I piętrze. Pracownia endoskopii wchodząca w skład Kliniki Pediatrii, Gastroenterologii, Hepatologii, Żywienia i Alergologii została przeniesiona na I piętro. Obecnie mieści się w dwóch obszernych salach zabiegowych i wyposażona jest w nowoczesny sprzęt endoskopowy i do znieczulania pacjentów. Będą tam wykonywane badania endoskopowe górnego i dolnego odcinka przewodu pokarmowego, zakładane przezskórne endoskopowe gastrostomie odżywcze a także wykonywane biopsje wątroby i bronchoskopie.

Przebudowany został Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii z Pododdziałem Pooperacyjnym i

obecnie spełnia już wymogi obowiązujących przepisów.

Stwierdzone nieprawidłowości natury technicznej na terenie Samodzielnego Szpitala Miejskiego im. PCK,

ul. Sienkiewicza 79 w Białymstoku usuwano na bieżąco.

Szpital jest w trakcie rozbudowy. Inwestorem jest Miasto Białystok. Przewidywany koniec inwestycji to grudzień 2019r. Dobudowywane jest nowe skrzydło składające się z 5 kondygnacji, z wykorzystaniem na:

poziom -1: pracownia TK, koncentrator tlenu, chłodnia na zwłoki,

poziom 0: poradnia kardiologiczna i poradnia gastrologiczna, pracownia endoskopii, pracownia polikardiografii,

poziom 1: rozbudowa Oddziału Chorób Wewnętrznych o Profilu Kardiologicznym,

poziom 2: rozbudowa Oddziału Chorób Wewnętrznych o Profilu Gastrologicznym,

poziom 3: administracja, Dział Farmacji, Laboratorium, zaplecze socjalne.

W Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym w Białymstoku toczy się proces przebudowy i rozbudowy szpitala. W roku 2018 powstały dwie nowe kliniki:

- Klinika Chorób Wewnętrznych i Metabolicznych,

- Pododdział Ginekologii Onkologicznej z Chemioterapią.

W trakcie remontu są również Kliniki Uniwersyteckiego Szpitala przy ul. Żurawiej 14 – zgodnie z projektem opracowanym jeszcze przez Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. K. Dłuskiego w Białymstoku (połączenie szpitali nastąpiło w 2013 roku).

W styczniu 2017r. przeniesiony został Szpital Gruźlicy i Chorób Płuc z ul. Warszawskiej 18 na ul. Żurawią 14 tworząc I Klinikę Chorób Płuc i Gruźlicy z Pododdziałem Chemioterapii oraz II Klinikę Chorób Płuc i Gruźlicy.

Ogólnie należy zaznaczyć, iż w „publicznych szpitalach” najczęściej stwierdzone uchybienia to: zniszczone powierzchnie ścian i sufitów oraz sprzętu będącego na wyposażeniu, uszkodzenia stolarki drzwiowej i okiennej, nieszczelności wykładziny podłogowej, ubytki oraz pęknięcia płytek PCV, glazury i terakoty, popękana, zużyta armatura łazienkowa, popękana tapicerka foteli, ubytki farby na szafkach przyłóżkowych, i itp.

W roku 2018 r. kontynuowano nadzór nad realizacją obowiązków określonych w decyzjach administracyjnych oraz nakładano nowe obowiązki w związku ze stwierdzonymi w czasie kontroli nieprawidłowościami.

Szczególne uwagę podczas czynności kontrolnych prowadzonych w szpitalach poświęcano sprawdzeniu wdrożenia procedur przeciwepidemicznych i postępowania w przypadku podejrzenia/stwierdzenia zakażeń wymagających izolacji w tym szczepami alarmowymi opornymi na antybiotyki.

Poważny problem stanowią zakażenia bakterią *Klebsiella pneumoniae* NDM. W 2018r. do stacji zgłoszono 289 przypadków z Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego w Białymstoku oraz 96 przypadków z SP ZOZ Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. J. Śniadeckiego w Białymstoku. W większości przypadków dochodzi do kolonizacji (282), niewielki procent stanowią zakażenia (103). Pracownicy Oddziału Epidemiologii prowadzą wzmożony nadzór nad ww szpitalami w związku z zaistniałym problemem.

Ponadto podmioty lecznicze skontrolowane zostały pod kątem przestrzegania znowelizowanej ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2018r. poz. 1446 t. j.).

Nie stwierdzono w tym zakresie nieprawidłowości.

Indywidualne, specjalistyczne i grupowe praktyki lekarskie oraz indywidualna i grupowa praktyka pielęgniarska pod względem przystosowania pomieszczeń i wyposażenia w większości przypadków spełniają wymagania przepisów prawnych. W nielicznych stwierdzano drobne usterki natury technicznej. Naprawy wykonywane są w krótkich terminach, często jeszcze przed wydaniem decyzji administracyjnej.

W placówkach lecznictwa otwartego sterylizacja odbywa się w autoklawach parowych znajdujących się w gabinetach zabiegowych lub punktach sterylizacyjnych. Część placówek lecznictwa otwartego ma zawarte umowy na sterylizację z innymi podmiotami.

Na podstawie prowadzonego nadzoru należy stwierdzić, iż kierownicy podmiotów leczniczych przejawiają ogromną dbałość w zakresie zapewnienia jak najlepszego stanu higienicznego. Bieżące naprawy odbywają się sukcesywnie i w krótkim czasie. Znacznie podniósł się standard obiektów i dostosowanie pomieszczeń do obowiązujących przepisów prawnych.

Pod nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Białymstoku w roku sprawozdawczym było: 7 laboratoriów analityczno- diagnostycznych, znajdujących się na terenie miasta. Bieżący stan techniczny laboratoriów nie budził zastrzeżeń. Znacznie podniesione zostały standardy ich wyposażenia. Większość analiz wykonywana jest w zamkniętym systemie.

Utrzymanie bieżącej czystości i porządku

Pracownicy Oddziału Epidemiologii kontrolowali przestrzeganie procedur poprzez obserwację sposobu prowadzenia zabiegów dekontaminacji narzędzi, sprzętu medycznego, bielizny szpitalnej, powierzchni bezpośredniego kontaktu, postępowania z odpadami medycznymi. Szczególnie zwracano uwagę na przestrzeganie higieny rąk i stosowanie odzieży ochronnej.

Wszystkie szpitale mają opracowane i wdrożone programy higieny szpitalnej, zatwierdzone przez kierownika placówki. Podkreślić należy, że procedury obowiązujące w placówkach są ujednolicone a personel został wyposażony w odpowiedni sprzęt i środki do ich wykonania. Kierownicy lub osoby wyznaczone przez kierowników placówek prowadzą nadzór nad procedurami zapobiegającymi zakażeniom i chorobom zakaźnym związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych.

W programie higieny szpitalnej uwzględnione są: szczegółowy plan higieny z wykazem pomieszczeń szpitala w poszczególnych strefach czystościowych, technologię dekontaminacji sprzętu, czynności i częstotliwość sprzątania (mycie, dezynfekcja), dobór preparatu myjącego i/lub dezynfekcyjnego.

Za utrzymanie należytego stanu higienicznego w szpitalach odpowiada personel szpitalny lub firma sprzątająca zewnętrzna.

Skontrolowane stanowiska do mycia rąk personelu zazwyczaj wyposażone były w podajnik z ręcznikiem jednorazowego użytku, pojemnik na mydło w płynie oraz preparat dezynfekcyjny do rąk. W nielicznych przypadkach stwierdzano ich brak lub wnoszono zastrzeżenia, co do stanu czystości pojemników.

W szpitalach w miarę potrzeby prowadzone są posiewy bakteriologiczne ze środowiska oraz w ramach kontroli wewnętrznych pracownicy z zespołu ds. zakażeń szpitalnych przeprowadzają kontrole procedur higienicznych wg obowiązujących standardów.

W szpitalach, ambulatoriach/przychodniach, gabinetach lekarskich i pielęgniarskich sprzątanie odbywa się na podstawie opracowanych procedur.

We wszystkich obiektach obowiązuje zasada sprzątania na mokro.

W trakcie prowadzonego nadzoru sanitarnego pracownicy pionu epidemiologii podobnie jak w latach ubiegłych kontynuowali prowadzenie instruktaży w zakresie zakażeń szpitalnych, chorób zakaźnych, a także zagadnień z zakresu dezynfekcji i sterylizacji oraz szczepień ochronnych.

Ocena w zakresie szczepień ochronnych za rok 2018 (miasto)

W 2018 roku 80 świadczeniodawców prowadziło szczepienia ochronne w mieście.

W trakcie wykonywania czynności kontrolnych w placówkach podlegających nadzorowi Powiatowej Stacji Sanitarno-epidemiologicznej w Białymstoku pracownicy zwracali szczególną uwagę na:

- a) opracowanie i wdrożenie przez kierowników podmiotów leczniczych procedur zapobiegających zakażeniom i chorobom zakaźnym związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych,
- b) kwalifikacje w zakresie szczepień ochronnych personelu medycznego pracującego w punktach szczepień,
- c) sposób przekazywania kart uodpornienia między świadczeniodawcami,
- d) sposób prowadzenia rejestrów osób przybyłych i wypisanych z placówek,
- e) prawidłową gospodarkę szczepionkami,
- f) zachowanie warunków łańcucha chłodniczego,
- g) wyposażenie gabinetów zabiegowych w urządzenia chłodnicze służące do przechowywania tylko preparatów szczepionkowych oraz stan sanitarno-techniczny,
- h) realizację szczepień ochronnych oraz właściwe ich dokumentowanie,
- i) prawidłowe wykonywanie sprawozdań kwartalnych i rocznych,
- j) wykorzystanie preparatów szczepionkowych wysoce skojarzonych u dzieci do 2 r. ż, do szczepień zgodnie z PSO,
- k) terminowość zgłaszania chorób zakaźnych i NOP.

Ponadto prowadzono bieżący instruktaż w zakresie szczepień ochronnych.

Analiza procentowa wykonawstwa szczepień na terenie miasta za rok 2018

- p/WZW typ B - 92,00 % (rocznik 2018-2014) - 93,3% (rocznik 2017-2013) w 2017r
- p/błonicy, tężcowi - 94,37% (rocznik 2018- 1999) - 94,9% (rocznik 2017-1998) w 2017r

- p/krztuścowi - 93,3%(rocznik 2018-2005) – 93,5% (rocznik 2017-2004) w 2017r
- p/polio - 90,0%(rocznik 2018-2009) – 91,0% (rocznik 2017-2008) w 2017r
- p/śwince-odrze-różyczce - 92,42% (rocznik 2017-2003) – 93,5% (rocznik 2016-2004) w 2017r
- p/różyczce dziewczynki – 94,12% (roczniki 2009-1999) – 95,5% (rocznik 2008-1998) w 2017r

Spadek wykonawstwa szczepień w poszczególnych rocznikach (w porównaniu do roku 2017) związany jest:

- ze wzrostem dzieci nie szczepionych, których rodzice nie wyrażają zgody na szczepienia,
- emigracją
- przekładaniem szczepień na późniejsze terminy
- przeciwwskazaniami do szczepień.

Ogółem w 2018 roku, ze wskazań indywidualnych, uodporniono 7259 osób narażonych na zakażenie tężcem; 10142 osób zaszczepiono p/grypie .

Na koniec 2018 roku liczba osób zgłoszonych jako osoby uchylające się od obowiązkowych szczepień ochronnych wynosiła 263 (w roku 2017r. – 125).

Główne powody nie szczepienia dzieci:

- ruchy antyszczepionkowe prężnie działające również na terenie miasta,
- wpływ środowisk propagujących medycynę alternatywną,
- odrębność kulturowa, religijna lub etniczna,
- wcześniejsze Niepożądane Odczyny Poszczepienne u osoby zobowiązanej lub kogoś z rodziny.

Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku, zgodnie z porozumieniem zawartym 20.12.2013r. pomiędzy Wojewodą Podlaskim a Podlaskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym w Białymstoku, działając jako wierzyciel, wnosi o przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego, wskazując jako środek egzekucyjny grzywnę w celu przymuszenia. Grzywnę, z ramienia Wojewody, nakłada Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku.

II. WARUNKI ZDROWOTNE BYTOWANIA CZŁOWIEKA

obiekty komunalne

obiekty żywienia i żywności

zakłady pracy

obiekty nauczania i wychowania

nadzór zapobiegawczy

działalność z zakresu promocji zdrowia

Obiekty komunalne

1. Ocena zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia

Wszyscy mieszkańcy powiatu białostockiego grodzkiego (297 288 osób) spożywali wodę o kontrolowanej jakości. Byli zaopatrywani w wodę do spożycia z dwóch wodociągów - wodociągu zbiorowego zaopatrzenia - BIAŁYSTOK i wodociągu lokalnego o charakterze publicznym - „FADOM-BUD”.

Wodociąg Białystok dostarczał wodę dla 297 118 osób, a wodociąg FADOM-BUD - dla 170 osób.

Średnie dobowe zaopatrzenie mieszkańców Białegostoku w wodę do spożycia z tych wodociągów wynosiło 39478,7 m³/d, w tym wodociąg Białystok dostarczał – 39 441,4 m³/d oraz FADOM- BUD – 37,3 m³/d.

Woda dla potrzeb wodociągu Białystok eksploatowana była z trzech ujęć, tj. ujęcia wody głębinowej w Jurowcach oraz ujęć wody powierzchniowej i infiltracyjnej w Wasilkowie.

Woda pochodząca z ujęcia głębinowego w Jurowcach pobierana była z 11 studni o głębokości 33,4 - 131,5m. Następnie woda była uzdatniana w Wydziale Produkcji Wody Jurowce w Białymstoku przy ul. 1000-lecia PP 77 – poddawano ją wstępnemu ozonowaniu, filtracji na filtrach antracytowo-piaskowych i dezynfekcji chlorem.

Woda z ujęcia infiltracyjnego (ujmowana przez 12 studni o głębokości 17,5m - 40,8m) była ozonowana, filtrowana na filtrach kontaktowych w Wydziale Produkcji Wody Pietrasze - Wasilków w Wasilkowie i przesyłana do Wydziału Produkcji Wody Pietrasze-Wasilków w Białymstoku w celu dalszego jej uzdatnienia, tj. filtracji na filtrach pospiesznych, pośredniemu ozonowaniu, filtracji na filtrach węglowych.

Woda powierzchniowa ujmowana ze stawu infiltracyjnego w Wasilkowie była przesyłana do Wydziału Produkcji Wody Pietrasze-Wasilków w Białymstoku przy ul. Wysockiego 160, następnie była poddawana wstępnemu ozonowaniu, koagulacji, flokulacji, filtracji na filtrach pospiesznych, pośredniemu ozonowaniu, filtracji na filtrach węglowych i dezynfekcji dwutlenkiem chloru.

Woda powierzchniowa w zakresie wykonanych badań (w ramach kontroli wewnętrznej) spełniała wymagania - jedenastokrotnie - dla kategorii A2 oraz - jednokrotnie – dla kategorii A3, określone w załączniku Nr1 do Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 listopada 2002r. w

sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody powierzchniowe wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (Dz.U. Nr 204, poz. 1728).

Nadzór nad jakością wody w wodociągu Białystok, na terenie analizowanego powiatu, obejmował pobór próbek wody, przeznaczonej do spożycia w Białymstoku, do badań laboratoryjnych. Na podstawie sprawozdań z wyników badań realizowanych według ustalonego harmonogramu (Państwowej Inspekcji Sanitarnej i kontroli wewnętrznej przez przedsiębiorstwo wodociągowe) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wydawał bieżące, okresowe i obszarowe oceny jakości wody.

Harmonogram poboru próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej został opracowany przez administratora wodociągu Białystok – Wodociągi Białostockie Sp. z o.o. zgodnie z obowiązującymi przepisami. Próbkę wody do badań pobierano z właściwą częstotliwością i w pełnym zakresie badań. Nie odnotowano nieprawidłowości w tym zakresie.

Łącznie pobrano do badań 263 próbki wody przeznaczonej do spożycia w tym 119 próbek przez pracowników PSSE w Białymstoku oraz 144 próbki wody w ramach kontroli wewnętrznej przez Wodociągi Białostockie Sp. z o.o. Badania ww. wody wykonywano w zakresie monitoringu parametrów grupy A i parametrów grupy B. Dwie próbki nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017r. poz. 2294) w zakresie chloroformu. Po podjętych działaniach naprawczych przez administratora wodociągu woda spełniała i spełnia obowiązujące wymagania określone w ww. rozporządzeniu.

Nadzór nad jakością wody w wodociągu FADOM-BUD obejmował pobór próbek wody, przeznaczonej do spożycia przez ludzi, do badań laboratoryjnych. Na podstawie sprawozdań z wyników badań realizowanych według ustalonego harmonogramu (Państwowej Inspekcji Sanitarnej i kontroli wewnętrznej przez FADOM- BUD) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wydawał bieżące, okresowe i obszarowe oceny jakości wody. Harmonogram poboru próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej został opracowany przez administratora wodociągu zgodnie z obowiązującymi przepisami. Próbkę wody do badań pobierano z właściwą częstotliwością i w pełnym zakresie badań. Nie odnotowano nieprawidłowości w tym zakresie.

W wyniku nadzoru nad wodociągiem FADOM-BUD łącznie pobrano do badań 4 próbki wody w tym 1 próbkę w ramach nadzoru PSSE w Białymstoku oraz 3 próbki w ramach kontroli wewnętrznej. W próbce pobranej przez pracownika Państwowej Inspekcji Sanitarnej stwierdzono przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C (powyżej 300 jtk/ml).

W związku z zaistniałą sytuacją właściciel wodociągu podjął działania naprawcze doprowadzając jakość wody do obowiązujących wymagań sanitarnych. Pozostałe próbki wody odpowiadały wymaganiom ww. rozporządzenia.

Poza wyżej wymienionymi wodociągami zbiorowego zaopatrzenia w wodę do spożycia na terenie powiatu białostockiego grodzkiego Powiatowa Stacja Sanitarно-Epidemiologiczna w Białymstoku objęła nadzorem pięć innych podmiotów zaopatrujących w wodę, tj. wodociąg Uniwersyteckiego Dziecięcego Szpitala Klinicznego im. dr. L. Zamenhofs, wodociąg Lotniczego Pogotowia Ratunkowego w Białymstoku, wodociąg SP ZOZ Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. Jędrzeja Śniadeckiego, wodociąg Polmosu w Białymstoku oraz wodociąg MISPOL S. A. w Białymstoku.

Nadzór nad jakością wody w ww. wodociągach obejmował pobór próbek wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi do badań laboratoryjnych. Na podstawie sprawozdań z wyników badań realizowanych według ustalonego harmonogramu (Państwowej Inspekcji Sanitarnej i kontroli wewnętrznej) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wydawał bieżące, okresowe i obszarowe oceny jakości wody. Harmonogramy poboru próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej zostały opracowane przez administratorów/właścicieli wodociągów zgodnie z obowiązującymi przepisami. Probki wody do badań pobierano z właściwą częstotliwością i w pełnym zakresie badań. Nie odnotowano nieprawidłowości w tym zakresie.

W wyniku nadzoru stwierdzono, że tylko jedna próbka wody pobrana w ramach kontroli wewnętrznej z wodociągu Lotniczego Pogotowia Ratunkowego w Białymstoku nie odpowiadała wymaganiom określonym w ww. rozporządzeniu. Pozostałe próbki wody pobrane z ww. wodociągów odpowiadały wymaganiom ww. rozporządzenia. W próbie wody pobranej z Lotniczego Pogotowia Ratunkowego w Białymstoku w dniu 7 maja 2018r. stwierdzono podwyższoną barwę. W związku z powyższym administrator wodociągu podjął działania naprawcze polegające na zainstalowaniu kolumny węglowej na stacji uzdatniania wody. Powyższe działania naprawcze spowodowały, że woda spełniała wymagania określone w ww. rozporządzeniu, czego potwierdzeniem były wyniki badań wody.

2. Obiekty użyteczności publicznej

Pływalnie

W Białymstoku funkcjonowało 8 pływalni. Pływalnia w Hotelu Royal&SPA przy ul. Rynek Kościuszki 11 w Białymstoku została uruchomiona w połowie 2018r.

Kontrole przeprowadzone przez pracowników PSSE w Białymstoku wykazały uchybienia w następujących obiektach:

1. Park Wodny „Tropikana” przy Hotelu Gołębiowskim w Białymstoku, ul. Pałacowa 4 - badania wody w ramach kontroli urzędowej na pływalni nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016). Wydano 1 decyzję nakazującą doprowadzenie do właściwego stanu sanitarno – technicznego pomieszczenia i wyposażenie pływalni (ubytki laminatu na powierzchni ślizgowej dwóch zjeżdżalni, ubytki farby na podłożu w rejonie dowozu i rozładunku środków chemicznych, brak ciepłej wody przy umywalce do mycia rąk w stacji uzdatniania wody, skorodowany z odpryskami farby zbiornik filtracyjny piaskowy niecki FALA, zniszczona szafka na odzież roboczą dla pracowników, znajdująca się w stacji uzdatniania wody na pływalni) oraz doprowadzenie do właściwej jakości wodę na pływalni.

Woda w Parku Wodnym TROPIKANA przy ul. Pałacowej 7 pobierana w ramach kontroli wewnętrznej nie spełniała obowiązujących wymagań. Kwestionowano wodę w nieckach basenowych, wodę wprowadzaną do niecek basenowych z systemu cyrkulacji. Wodę w nieckach basenowych wyposażonych w urządzenia wytwarzające aerozol wodno- powietrzny kwestionowano z uwagi na: chlor wolny, chlor związany, chloroform, utlenialność, ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h, obecność bakterii *Pseudomonas aeruginosa*. Woda w nieckach basenowych nie spełniała obowiązujących wymagań w zakresie: chloru wolnego, chloru związanego, chloroformu, bakterii *Pseudomonas aeruginosa*. Woda z systemu cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie: chloroformu, chloru związanego, utlenialności, bakterii *Legionella sp.*, ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h. Woda w pływalni na dzień 31.12.2018r. spełniała obowiązujące wymagania określone w rozporządzeniu dot. pływalni.

2. Pływalnia przy Szkole Podstawowej Nr 32 im. mjr. Henryka Dobrzańskiego ps. „Hubal”, ul. Pietrasze 29 w Białymstoku – woda pobierana w ramach kontroli wewnętrznej nie spełniała obowiązujących wymagań. Kwestionowano wodę w nieckach basenowych, wodę wprowadzaną do niecek basenowych z systemu cyrkulacji. Wodę w nieckach basenowych kwestionowano z uwagi na: chloroform, ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h, potencjał redox, mętność. Woda z systemu cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie: chloroformu, mętności, ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h. Woda w pływalni na dzień 31.12.2018 r. nie spełniała obowiązujących wymagań określonych w rozporządzeniu dot. pływalni.

3. Pływalnia SPORTOWA BOSiR, ul. Włókiennicza 4 w Białymstoku – badania wody w ramach kontroli urzędowej na pływalni nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016).

Woda w Pływalni Sportowej BOSiR przy ul. Włókienniczej 4 pobierana w ramach kontroli wewnętrznej nie spełniała obowiązujących wymagań. Kwestionowano wodę w nieckach basenowych,

wodę wprowadzaną do niecek basenowych z systemu cyrkulacji. Wodę w nieckach basenowych wyposażonych w urządzenia wytwarzające aerozol wodno- powietrzny kwestionowano z uwagi na: chlor wolny i związany, chloroform, mętność, ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h, bakterie *Pseudomonas aeruginosa*. Woda w nieckach basenowych nie spełniała obowiązujących wymagań w zakresie: chloru wolnego, chloru związanego, chloroformu, mętności, ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h. Woda z systemu cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie: chloru związanego, chloroformu, ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h, bakterii *Pseudomonas aeruginosa*. Woda w pływalni na dzień 31.12.2018r. nie spełniała obowiązujących wymagań określonych w rozporządzeniu dot. pływalni.

4. Pływalnia KAMERALNA BOSiR, ul. Mazowiecka 39C w Białymstoku – badania wody w ramach kontroli urzędowej na pływalni nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016).

Woda w Pływalni Kameralnej BOSiR przy ul. Mazowieckiej 39C pobierana w ramach kontroli wewnętrznej nie spełniała obowiązujących wymagań. Wodę w nieckach basenowych kwestionowano z uwagi na: chlor związany, chloroform. Kwestionowano wodę wprowadzaną do niecek basenowych z uwagi na: chlor związany, chloroform. Woda w pływalni na dzień 31.12.2018r. spełniała obowiązujące wymagania określone w rozporządzeniu dot. pływalni.

5. Pływalnia RODZINNA BOSiR, ul. Stroma 1A w Białymstoku – badania wody w ramach kontroli urzędowej na pływalni nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016) oraz stwierdzono, że administrator nie przekazywał Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu w Białymstoku, w terminie do 3 dni roboczych wraz ze wskazaniem podejmowanych działań naprawczych, wyników badań jakości wody niezgodnych z ww. rozporządzeniem w zakresie dotyczącym parametrów określonych w załącznikach nr 1 i 2 do rozporządzenia. Wykazano też brak do wglądu zapisów z pomiaru chloru wolnego w brodziku do płukania stóp: przy szatni męskiej, przy szatni damskiej, przy szatni rodzinnej i przy strefie SPA, brak uwzględnienia w harmonogramie poboru próbek wody na 2018 r. w niecce basenu szkoleniowego badań w kierunku bakterii *Legionella* sp.

Woda w Pływalni Rodzinnej BOSiR przy ul. Stromej 1A pobierana w ramach kontroli wewnętrznej nie spełniała obowiązujących wymagań. Kwestionowano wodę w nieckach basenowych, wodę wprowadzaną do niecek basenowych z systemu cyrkulacji. Wodę w nieckach basenowych wyposażonych w urządzenia wytwarzające aerozol wodno- powietrzny kwestionowano z uwagi na:

chlor wolny, potencjał redoks, chloroform, Σ THM-ów. Woda w nieckach basenowych nie spełniała obowiązujących wymagań w zakresie: chloroformu, ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^\circ\text{C}$ po 48h. Woda z systemu cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie: chloroformu, Σ THM-ów. Odnotowano jeden incydent kałowy w niecce basenu rekreacyjnego oraz 2 incydenty kałowe w niecce basenu dla dzieci. Woda w pływalni na dzień 31.12.2018r. nie spełniała obowiązujących wymagań określonych w rozporządzeniu dot. pływalni.

6. Pływalnia w MANIAC GYM, ul. Warszawska 79A w Białymstoku – badania wody w ramach kontroli urzędowej na pływalni nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016) oraz stwierdzono, że w komunikacie umieszczonym na tablicy informacyjnej brak informacji o braku spełnienia przez wodę na pływalni wymagań określonych w ww. rozporządzeniu oraz nie informowano użytkowników pływalni o podjętych działaniach naprawczych oraz planowanym doprowadzeniu jakości wody na pływalni do odpowiednich wymagań. Jednocześnie stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno – techniczny pomieszczeń pływalni (brak płytek i brudny brodzik, pęknięcia w brodziku do płukania stóp, przebarwienia na płytkach wokół sauny na podczerwień, skorodowane schody jacuzzi, zakurzone kwiaty, popękane płytki wokół niecki basenu rekreacyjnego, uszkodzone meble na basenie, skorodowana deszczownica pod prysznicem na basenie, pęknięcia i ubytki farby przy wejściu do basenu rekreacyjnego, przebarwienia na ścianach wokół sauny suchej, zniszczona futryna – sauna sucha, czarny nalot na styku sufitu i ściany oraz ubytki farby i tynku na ścianach w sali do squash).

Woda w Pływalni Maniac Gym A.B.H. Leszczyńscy przy ul. Warszawskiej 79A pobierana w ramach kontroli wewnętrznej nie spełniała obowiązujących wymagań. Kwestionowano wodę w nieckach basenowych, wodę wprowadzaną do niecek basenowych z systemu cyrkulacji. Wodę w nieckach basenowych wyposażonych w urządzenia wytwarzające aerozol wodno- powietrzny kwestionowano z uwagi na: chloroform, potencjał redox, chlor wolny, chlor związany, mętność, azotany, bakterie *Pseudomonas aeruginosa*, ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^\circ\text{C}$ po 48h. Woda z systemu cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie: chloroformu, bakterii *Pseudomonas aeruginosa*, ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^\circ\text{C}$ po 48h, mętności, chloru związanego, azotanów, pH. Woda w pływalni na dzień 31.12.2018 r. nie spełniała obowiązujących wymagań określonych w rozporządzeniu dot. pływalni.

7. Pływalnia w Przedszkolu Samorządowym Nr 58 Integracyjnym im. Jana Wilkowskiego, ul. Palmowa 20A w Białymstoku - badania wody w ramach kontroli urzędowej na pływalni nie odpowiadały wymaganiom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 09.11.2015r. w sprawie wymagań jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015r. poz. 2016); zarządzający pływalnią

nie prowadził również systematycznych i udokumentowanych badań jakości wody na pływalni zgodnie z harmonogramem ustalonym z właściwym państwowym inspektorem sanitarnym.

Woda w Pływalni w Przedszkolu Samorządowym Nr 58 Integracyjnym im. Jana Wilkowskiego w Białymstoku przy ul. Palmowej 20A pobierana w ramach kontroli wewnętrznej nie spełniała obowiązujących wymagań. Kwestionowano wodę w nieszce basenowej, wodę wprowadzaną do nieszce basenowej z systemu cyrkulacji. Wodę w nieszce basenowej kwestionowano z uwagi na: potencjał redox, chlor wolny i związany, bakterie *Pseudomonas aeruginosa*, ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h, mętność, chloroform, utlenialność. Woda z systemu cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie: ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48h, chloru związanego, chloroformu, potencjału redoks, mętności, bakterii *Pseudomonas aeruginosa*. Woda w pływalni na dzień 31.12.2018 r. nie spełniała obowiązujących wymagań określonych w rozporządzeniu dot. pływalni.

8. Pływalnia w Hotelu Royal & SPA, ul. Rynek Kościuszki 11, 15-001 Białystok –woda pobierana w ramach kontroli wewnętrznej nie spełniała obowiązujących wymagań. Kwestionowano wodę w nieszce basenowej, wodę wprowadzaną do nieszce basenowej z systemu cyrkulacji. Wodę w nieszce basenowej kwestionowano z uwagi na: chloroform, potencjał redoks, utlenialność, ogólną liczbę mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h. Woda z systemu cyrkulacji nie odpowiadała obowiązującym wymaganiom w zakresie bakterii *Pseudomonas aeruginosa*, ogólnej liczby mikroorganizmów w $36\pm 2^{\circ}\text{C}$ po 48 h, mętności. Woda w pływalni na dzień 31.12.2018 r. spełniała obowiązujące wymagania określone w rozporządzeniu dot. pływalni.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku każdorazowo po przeprowadzonych przez zarządców pływalni badań wody dokonywał ich oceny. W przypadku stwierdzenia przekroczenia normatywów określonych w rozporządzeniu dot. pływalni nakazywał podjęcie stosownych działań w celu doprowadzenia jakości wody do wymagań określonych w rozporządzeniu.

Ustępy publiczne i dostępne publicznie

Na terenie miasta znajdowały się 4 ustępy publiczne oraz 1 dostępny publicznie (na dworcu PKP w Białymstoku). W 2018r. zlikwidowano ustęp przy ul. M. Skłodowskiej – Curie 26. Wszystkie były objęte nadzorem. Podczas kontroli uchybień nie stwierdzono. Czystość bieżąca nie budziła zastrzeżeń. Kabiny były zaopatrzone w papier toaletowy, środki dezynfekcyjne, kosze na odpadki z workami foliowymi. Przy umywalkach było mydło oraz ręcznik jednorazowego użytku.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne, tatuażu, solaria oraz zakłady odnowy biologicznej

Skontrolowano 113 zakładów fryzjerskich, 83 kosmetycznych, 2 tatuażu, 15 zakładów w których świadczy się więcej, niż jeden rodzaj usług oraz 8 zakładów odnowy biologicznej razem 221 obiektów. Ich stan sanitarno-techniczny był zróżnicowany. Z reguły były zaopatrzone w bieżącą wodę ciepłą i zimną. Posiadały środki do dezynfekcji narzędzi. Elementy wyposażenia miały na ogół powierzchnię umożliwiającą mycie i dezynfekcję. Bielizna czysta była przechowywana w wydzielonych szafach. Coraz częściej stosuje się bieliznę jednorazową w zakładach kosmetycznych i jednorazowe ręczniki w zakładach fryzjerskich. Stan sanitarno-higieniczny zakładów ulega ciągłej poprawie.

Nieprawidłowości stwierdzono w 8 zakładach fryzjerskich, 13 kosmetycznych oraz w 5 zakładach, w których świadczy się więcej niż jeden rodzaj usług, łącznie w 26 zakładach.

Najczęściej dotyczyły one: złego stanu sanitarnego pomieszczeń zakładu, wykonywania usług brudnymi przyborami fryzjerskimi i kosmetycznymi, braku sterylizacji i dezynfekcji narzędzi do wykonywania usług, które naruszają ciągłość tkanek, braku umywalki z wodą w pomieszczeniu wykonywania usług, braku wentylacji w zakładzie, niewłaściwego stanu sanitarnego, wyposażenia zakładów.

W każdym przypadku wydawano decyzje mające na celu likwidację nieprawidłowości.

Ponadto nałożono 18 mandatów karnych na sumę 2150 zł, głównie z powodu wykonywania usług kosmetycznych niesterylnymi narzędziami, brudne narzędzia fryzjerskie oraz brak zachowanej czystości przy świadczeniu usług.

Zakłady opieki dla osób starszych i chorych

Skontrolowano 4 obiekty:

- Schronisko dla Bezdomnych „PATRONAT”, ul. Świętojańska 2A
- Dom Opieki Chrześcijan Baptystów, ul. Kujawska 24
- Dzienny Dom Pomocy Społecznej, ul. Nowogródzka 5/1, Białystok
- Środowiskowy Dom Pomocy Społecznej, ul. 11 Listopada 6

Nieprawidłowości nie stwierdzono. Kontrolowane obiekty były utrzymane we właściwym stanie sanitarnym. Zaopatrzenie w wodę z wodociągu miejskiego. Ścieki odprowadza się do kanalizacji miejskiej. Odpady komunalne były gromadzone w kontenerach i odbierane przez uprawnione firmy. Otoczenie budynków uporządkowane.

Noclegownie i domy dla osób bezdomnych

Skontrolowano 3 obiekty:

- Dom dla Bezdomnych pw. Św. Brata Alberta, ul. Sienkiewicza 81/9
- Noclegownia Kobiet Caritas Archidiecezji Białostockiej, ul. Raginisa 55
- Stowarzyszenie „Ku Dobrej nadziei”, ul. Grunwaldzka

Uchybień nie stwierdzono. Obiekty były utrzymane we właściwym stanie sanitarno-technicznym.

Izba wytrzeźwień przy ul. Zaścianańskiej 84

Kontrola kompleksowa nie wykazała uchybień. W obiekcie stosuje się ręczniki jednorazowe, mydło w płynie, papier toaletowy oraz bieliznę jednorazową oraz wielokrotnego użytku, której zapas jest przechowywany w wydzielonej szafie.

Zakład Karny ul. Hetmańska 89

Kontrola kompleksowa nie wykazała uchybień. Stan sanitarno-porządkowy był właściwy. Skazani sami sprzątają i są odpowiedzialni za utrzymanie czystości. Środki do utrzymania higieny osobistej osadzonych oraz czystości w celach były zapewnione. Zakład korzystał z pralni Aresztu Śledczego. Czysta bielizna była przechowywana prawidłowo, w wydzielonym pomieszczeniu utrzymanym we właściwym stanie sanitarnym.

Areszt Śledczy ul. Kopernika 21

Obiekt jest zlokalizowany w bardzo starym budynku, dlatego wymaga ciągłych remontów, co jest sukcesywnie wykonywane.

Kontrole przeprowadzane w związku z interwencjami nie wykazały uchybień, które skutkowałyby wszczęciem postępowania administracyjnego. W części cel oraz izbie chorych stwierdzono szary nalot, odpryski farby na ścianach i suficie, co skutkowało wystąpieniem do Aresztu Śledczego i zaleceniem do doprowadzenia pomieszczeń do właściwego stanu sanitarno – technicznego.

Stan sanitarno-porządkowy obiektu nie budził zastrzeżeń. Osadzeni posiadają środki do utrzymania higieny osobistej i czystości. Sami sprzątają swoje cele i są odpowiedzialni za utrzymanie w nich czystości. Areszt ma własną pralnię w wydzielonym budynku. Czysta bielizna jest przechowywana w magazynie.

Baza noclegowa

W 2018 roku przeprowadzono 22 kontrole sanitarne obiektów należących do bazy noclegowej miasta Białegostoku. W dwóch obiektach stwierdzono nieprawidłowości natury technicznej:

- Hotel „TURKUS” PW JARD, Al. Jana Pawła II 54 w Białymstoku –złuszczenia i ubytki farby na drzwiach i windy, uszkodzoną powierzchnię drzwi łazienkowych w toalecie damskiej, męskiej i dla

niepełnosprawnych na parterze przy restauracji, zacieki i złuszczenia farby oraz pęknięcia w pomieszczeniach pralni i korytarzu pralniczym, zacieki na kasetonach w holu hotelowym . Została wydana decyzja. Nakazy zostały wykonane.

- „Villa Tradycja”, ul. Włókiennicza 5 w Białymstoku - zniszczone z czarnym nalotem uszczelki silikonowe przy misach brodzików w łazienkach przy pokojach, zacieki na suficie w korytarzu komunikacyjnym na I piętrze. Została wydana decyzja na doprowadzenie obiektu do właściwego stanu technicznego. Nakazy nie zostały jeszcze wykonane. Termin wykonania nakazów upływa z 15.03.2019r.

Ponadto prowadzone jest postępowanie z lat wcześniejszych dotyczące odnowienia klatki schodowej, suszarni w obiekcie świadczącym usługi noclegowe - „Tanona – Chaber” ,ul. Skalna 1.

Pozostałe skontrolowane obiekty były we właściwym stanie sanitarno – technicznym.

W obiektach były dla gości zapewnione środki higieniczne, zróżnicowane od rodzaju obiektu. Pranie bielizny było w pralniach zlokalizowanych w obiektach lub zlecane firmom zewnętrznym. Obiekty zaopatrzone były w niezbędne środki dezynfekcyjne oraz środki higieniczne (papier toaletowy, mydło w płynie, ręczniki jednorazowe). Otoczenie obiektów było utrzymane czysto.

Obiekty sportowe

W 2018 r. roku skontrolowano 3 obiekty sportowe na terenie miasta Białegostoku:

- Lodowisko sztuczne przy ul. 11 Listopada
- Stadion Miejski ul. Słoneczna 1
- Stadion Lekkoatletyczny ul. 11 Listopada

Skontrolowane obiekty były we właściwym stanie sanitarno – technicznym.

W Białymstoku brak jest nowoczesnej hali widowiskowo-sportowej, w której mogłyby się odbywać imprezy masowe.

Obiekty kulturalno – widowiskowe

W 2018 r. roku skontrolowano 2 obiekty kulturalno - widowiskowe na terenie miasta Białegostoku:

- Centrum filmowe „Helios” ALFA, ul. Świętojańska 15
- Centrum filmowe „Helios” BIAŁA, ul. Czesława Miłosa 2

Skontrolowane obiekty były we właściwym stanie sanitarno – technicznym.

Dworce autobusowe i kolejowe oraz przystanki

W 2018r. skontrolowano 1 dworzec PKP oraz 1 przystanek:

- Dworzec PKP w Białymstoku przy ul. Kolejowej jest w dobrym stanie sanitarnym i technicznym. W czasie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Toalety były utrzymane czysto, dezynfekowane, zaopatrzone w niezbędne środki dezynfekcyjne oraz środki higieniczne (papier toaletowy, mydło w płynie, ręczniki jednorazowe).

- Przystanek PKP Białystok – Bacieczi – stan sanitarno – techniczny nie budził zastrzeżeń.

Transport osobowy

W roku 2018 r. skontrolowano 20 autobusów komunikacji miejskiej oraz 3 autobusy turystyczne. Ponadto skontrolowano 28 wagonów w pociągach dalekobieżnych (z miejscami do siedzenia) oraz 12 wagonów w pociągach podmiejskich. Skontrolowane środki transportu były utrzymane we właściwym stanie higieniczno-porządkowym.

Ponadto skontrolowano 2 karetki do przewozu chorych. Uchybień nie stwierdzono.

Skontrolowano także 22 samochody do przewozu zwłok. Wszystkie były utrzymane we właściwym stanie sanitarnym oraz prawidłowo oznakowane.

Badanie wody ciepłej w kierunku Legionella sp.

W 2018r. przeprowadzono badania ciepłej wody pobranej z instalacji wewnętrznej w kierunku obecności bakterii Legionella sp. w 3 obiektach dla osób starszych i chorych. Łącznie pobrano 3 próbki. W 1 obiekcie woda odpowiadała obowiązującym wymaganiom.

Ponadnormatywną liczbę bakterii Legionella sp. wykryto w:

- Domu Pomocy Społecznej Zgromadzenia Zakonne Sióstr Franciszkanek od Cierpiących,

ul. Proletariacka 8 w Białymstoku,

- Domu Opieki Kościoła Chrześcijan Baptystów, ul. Kujawska 24 w Białymstoku.

Zostały wydane decyzje z nakazem podjęcia przedsięwzięć mających na celu doprowadzenie wody do właściwej jakości. Działania podjęte przez właścicieli obiektów doprowadziły jakość wody do obowiązujących wymagań.

W związku z obowiązkiem pobierania próbek ciepłej wody do badań w przedsiębiorstwach podmiotu wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne zgodnie

z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U z 2017r. poz. 2294). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wystosował pismo do ww. podmiotów o przedstawienie harmonogramu badań wody

cieplej. W wyniku kontroli wewnętrznej przeprowadzonej przez podmioty wykonujące działalność leczniczą pobrano do badań w kierunku obecności bakterii Legionella sp. 152 próbki wody ciepłej.

Ponadnormatywną liczbę bakterii Legionella sp. wykryto w:

- Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym, ul. M. Skłodowskiej-Curie 24A w Białymstoku
- Białostockim Centrum Onkologii im. M. Skłodowskiej-Curie, ul. Ogrodowa 12 w Białymstoku
- Uniwersyteckim Dziecięcym Szpitalu Klinicznym im. Dr L. Zamenhofa, ul. Waszyngtona 17 w Białymstoku
- Prywatnej Klinice Położniczo-Ginekologicznej Sp. z o.o., ul. Parkowa 6 w Białymstoku
- SP ZOZ Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. J. Śniadeckiego, ul. M. Skłodowskiej-Curie 26 w Białymstoku
- SP ZOZ Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. J. Śniadeckiego, ul. M. Skłodowskiej-Curie 26 w Białymstoku- obiekt ul. M. Skłodowskiej - Curie 25
- SP ZOZ Wojewódzkim Szpitalu Zespolonym im. J. Śniadeckiego, ul. M. Skłodowskiej-Curie 26 w Białymstoku - Zakład Pielęgnacyjno - Opiekuńczy ul. Wołodyjowskiego 2/1 w Białymstoku
- Hospicjum "Dom Opatrzności Bożej", ul. Sobieskiego 1, Białystok
- Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym, ul. M. Skłodowskiej-Curie 24A w Białymstoku - budynek B ul. Żurawia 14 w Białymstoku

Zostały wydane decyzje z nakazem podjęcia przedsięwzięć mających na celu doprowadzenie wody ciepłej do właściwej jakości. Działania podjęte przez właścicieli obiektów doprowadziły jakość wody do obowiązujących wymagań.

Po kontroli obiektów noclegowych wystosowywano pismo do właścicieli o konieczności badania ciepłej wody w kierunku obecności bakterii Legionella sp., zgodnie z ww. rozporządzeniem.

Ponadnormatywną liczbę bakterii Legionella sp. wykryto w:

- Hotel "Royal&SPA" , ul. Rynek Kościuszki 11, Białystok
- Hotel SANTANA, ul. Baranowicka 55, Białystok
- Hotel Białostockiego Ośrodka Sportu i Rekreacji, ul. Wołodyjowskiego 5, Białystok
- Zajazd Budowlani, ul. Bitwy Białostockiej 7, Białystok

Zostały wydane decyzje z nakazem podjęcia przedsięwzięć mających na celu doprowadzenie wody ciepłej do właściwej jakości. Działania podjęte przez właścicieli obiektów doprowadziły jakość wody do obowiązujących wymagań.

Szpitala i inne podmioty lecznicze

Skontrolowano 4 szpitale w tym 2 w wyniku złożonej interwencji na niewłaściwy stan sanitarny obiektów. Kontrole w zakresie higieny komunalnej wykazały następujące uchybienia:

-SP ZOZ Wojewódzki Szpital Zespolony im. J. Śniadeckiego ul. M. Skłodowskiej-Curie 26 – brak rezerwowego źródła wody w jednym z obiektów szpitala (Zakład Pielęgnacyjno –Opiekuńczy, ul. Wołodajewskiego 2/1)

-Uniwersytecki Szpital Kliniczny ul. M. Skłodowskiej-Curie 24A – brak opracowanej, wdrożonej i stosowanej szczegółowej procedury postępowania z odpadami medycznymi w zakresie selektywnego zbierania, transportu i wstępnego magazynowania odpadów medycznych, brak dokumentów potwierdzających unieszkodliwienie części odpadów medycznych o kodzie 18 01 03 wytworzonych w 2017r., przekazywanie odpadów medycznych do nie działającej Spalarni Odpadów Medycznych przy ul. Żurawiej 14 w Białymstoku,

- Uniwersytecki Dziecięcy Szpital Kliniczny im. dr L. Zamenhofa w Białymstoku, ul. Waszyngtona 17 worków z odpadami medycznymi posiadało nieprawidłowe oznakowanie; procedura dotycząca „Postępowania z odpadami powstałymi w związku z udzielaniem świadczeń zdrowotnych” nie uwzględnia wstępnego magazynowania odpadów medycznych,

-Samodzielny Szpital Miejskim. PCK ul. Sienkiewicza 79 – brak zamykanego wózka do przewozu bielizny czystej, brak umywalki do mycia rąk w tymczasowym miejscu przechowywania zwłok, nieprawidłowe oznakowanie pojemników i worków na odpady medyczne, nieaktualne karty ewidencji odpadów medycznych, niewłaściwa temperatura w magazynie odpadów medycznych, w magazynie bielizny brudnej brak pojemnika na mydło i środek do dezynfekcji rąk, brak dokumentów potwierdzających unieszkodliwienie części odpadów medycznych o kodzie 18 01 03 i 18 01 02 wytworzonych w 2018r.

W każdym przypadku wydano decyzję z nakazem usunięcia nieprawidłowości.

Zakłady pogrzebowe

W 2018r. skontrolowano 5 zakładów pogrzebowych. Podczas kontroli jednego z zakładów pogrzebowych stwierdzono nieprawidłowości:

- Dom Pogrzebowy S. Wierzbicki, ul. Branickiego 17 – brak potwierdzenia z przeprowadzanych procesów dezynfekcji środka transportu w części przeznaczonej na umieszczenie zwłok albo szczątków ludzkich.

Pozostałe skontrolowane obiekty były we właściwym stanie sanitarno – technicznym. Obiekty zaopatrzone były w niezbędne środki dezynfekcyjne oraz środki higieniczne (papier toaletowy, mydło w płynie, ręczniki jednorazowe). Otoczenie obiektów było utrzymane czysto. Na wyposażeniu

samochodów pogrzebowych były środki dezynfekcyjne i środki ochrony indywidualnej oraz worki na odpady komunalne.

Cmentarze

W 2018r. skontrolowano 4 cmentarze. Podczas kontroli uchybień nie stwierdzono. Wszystkie cmentarze wyposażone były w kontenery na odpady komunalne i zarządcy mieli podpisane umowy na odbiór odpadów komunalnych.

Ponadto wydano 22 decyzje zezwalające na ekshumację zwłok/szczątków ludzkich.

Kąpieliska

W 2018r. nadzorem objęto 1 nowoutworzone kąpielisko, które zostały utworzone w miejscu dotychczasowego miejsca wykorzystywanego do kąpeli, tj.

- Plaża miejska na terenie Ośrodka Sportów Wodnych "Dojlidy" w Białymstoku

W ramach kontroli urzędowej pobrano próbkę wody przede otwarciem sezonu kąpielowego.

W trakcie sezonu kąpielowego próbki wody pobierał organizator. Kontrola kąpieliska nie wykazała nieprawidłowości. Woda w ciągu całego sezonu odpowiadała obowiązującym wymaganiom.

WNIOSKI:

1. Konieczne jest kontynuowanie budowy ustępów publicznych w mieście.
2. Zwiększenie ilości koszy na odpady komunalne, szczególnie w miejscach uczęszczanych przez turystów.
3. Mieszkańcy powiatu białostockiego grodzkiego zaopatrywani byli w wodę z dwóch wodociągów: Białystok i FADOM-BUD.
4. Harmonogramy poboru próbek wody w ramach kontroli wewnętrznej zostały opracowane przez producentów wody zgodnie z obowiązującymi przepisami. Próbki wody do badań pobierano z właściwą częstotliwością i w pełnym zakresie badań.
5. W połowie roku 2018r. objęto nadzorem trzy wodociągi w tym jeden zaopatrujący podmiot leczniczy i dwa w podmiotach działających na rynku spożywczym.

Obiekty żywności i żywienia

1. Ocena stanu sanitarnego obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku

W roku 2018 w rejestrze zakładów podlegających kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej zlokalizowanych na terenie miasta Białystok łącznie wpisanych było 2829 zakładów, w tym 269 środków transportu.

W okresie sprawozdawczym skontrolowano 1355 zakładów, co stanowi 47,89% ogółu zakładów wpisanych do rejestru zakładów podlegających kontroli organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W wyniku oceny przeprowadzonej w oparciu o jednolite w skali kraju kryteria zawarte w arkuszach oceny zakładu 8 zakładów nie spełniało wymagań obowiązującego prawa żywnościowego. Stanowi to 0,59% zakładów skontrolowanych.

Należy stwierdzić, że stan sanitarny zakładów żywności i żywienia w roku 2018, w porównaniu do roku 2017 uległ poprawie. W roku 2018 oceny niezgodne z wymaganiami uzyskało 0,44% zakładów, w roku 2017 – 0,88%, a w roku 2016 – 1,49%, co przedstawia poniższa tabela.

Rok	Ilość obiektów skontrolowanych	Ilość obiektów złych	Ilość obiektów niezgodnych z wymaganiami (o złym stanie sanitarnym) w %
2018	1355	8	0,59
2017	1469	13	0,88
2016	1534	23	1,49

W roku 2018 odnotowano pogorszenie stanu sanitarnego w magazynach hurtowych.

Poprawił się natomiast stan sanitarny piekarni, ciastkarni, sklepów spożywczych, zakładów żywienia zbiorowego otwartego, w tym zakładów małej gastronomii oraz zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego.

Na takim samym poziomie utrzymywał się stan sanitarny wytwórni lodów, zakładów produkcji lodów z automatu, przetwórni owocowo-warzywnych, zakładów garmażeryjnych, browar, zakładów przemysłu zbożowo-młynarskiego, obiektów należących do grupy zakładów „inne wytwórnie żywności”, hiper i supermarketów, kiosków, obiektów ruchomych i tymczasowych, środków transportu, zakładów należących do grupy „inne zakłady obrotu żywnością”.

Odsetek negatywnie ocenianych poszczególnych grup zakładów na przestrzeni lat 2016-2018 przedstawia tabela:

Rodzaj obiektu	2018			2017			2016		
	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych
Wytwórnie lodów	12	–	0	12	–	0	10	–	0
Automaty do lodów	15	–	0	14	–	0	20	–	0
Wytwórnia tłuszczu	2	–	0	–	–	–	–	–	–
Piekarnie	14	–	0	9	1	11,11	15	1	6,66
Ciastkarnie	23	–	0	7	1	14,24	19	1	5,26
Przetwórnie owocowo-warzywne	3	–	0	2	–	0	2	–	0
Browar	1	–	0	1	–	0	–	–	0
Zakłady garmażeryjne	5	–	0	5	–	0	6	–	0

Rodzaj obiektu	2018			2017			2016		
	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych
Zakłady przemysłu zbożowo-młynarskiego	1	–	0	1	–	0	1	–	0
Wytwórnice makaronu	1	–	0	–	–	–	–	–	–
Inne wytwórnice żywności	14	–	0	13	–	0	4	–	0
Sklepy spożywcze	568	2	0,35	623	4	0,64	608	8	1,32
- w tym super- i hipermarkety	66	–	0	66	–	0	71	2	2,82
Kioski	4	–	0	13	–	0	9	1	11,11
Magazyny hurtowe	49	1	2,04	55	–	0	49	–	0
w tym: hurtownie suplementów w diety	6	–	0	2	–	0	5	–	0
Obiekty ruchome i tymczasowe	57	–	0	37	–	0	55	2	3,64

Rodzaj obiektu	2018			2017			2016		
	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych
Środki transportu	48	–	0	101	–	0	140	–	0
Inne obiekty obrotu żywnością	31	–	0	39	–	0	43	–	0
Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	320	5	1,56	355	6	1,69	354	10	2,82
w tym: zakłady małej gastronomii	96	–	0	128	2	1,56	109	4	3,67
Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego, w tym:	179	–	0	169	1	0,59	188	–	0
- stołówki pracownicze	8	–	0	4	–	0	8	–	0
- bufety przy zakładach pracy	12	–	0	16	–	0	14	–	0
- bloki żywienia w szpitalach	9	–	0	8	1	12,5	9	–	0

Rodzaj obiektu	2018			2017			2016		
	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych
w tym: w systemie cateringowym	7	–	0	7	1	14,28	7	–	0
- kuchnie niemowlęce	1	–	0	1	–	0	1	–	0
- bloki żywienia. w domach opieki społecznej	3	–	0	2	–	0	6	–	0
w tym: w systemie cateringowym	1	–	0	1	–	0	2	–	0
- stołówki w żłobkach	26	–	0	12	–	0	19	–	0
- stołówki szkolne	26	–	0	29	–	0	39	–	0
w tym: w systemie cateringowym	5	–	0	6	–	0	9	–	0

Rodzaj obiektu	2018			2017			2016		
	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych
- stołówki w bursach i internatach	2	–	0	1	–	0	1	–	0
- stołówki w przedszkolach	72	–	0	71	–	0	64	–	0
w tym: w systemie cateringowym	35	–	0	36	–	0	32	–	0
- stołówki w domach dziecka	1	–	0	–	–	0	1	–	0
- stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych	3	–	0	5	–	0	2	–	0
- zakłady usług cateringowych	12	–	0	13	–	0	14	–	0
- inne zakłady żywienia	4	–	0	7	–	0	10	–	0
RAZEM	1347	8	0,60	1456	13	0,89	1523	23	1,51

Rodzaj obiektu	2018			2017			2016		
	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych	Ilość zakładów skontrolowanych	Ilość zakładów złych	% zakładów złych
Wytwórnice przedmiotów użytku	–	–	–	3	–	0	1	–	0
Miejsca obrotu przedmiotami użytku	8	–	–	10	–	0	10	–	0
w tym:	4	–	–	5	–	0	5	–	0
sklepy	4	–	–	5	–	0	5	–	0
RAZEM	8	–	–	13	–	0	11	–	0
OGÓLEM	1355	8	0,59	1469	13	0,88	1534	23	1,49

W skontrolowanych w 2018 roku zakładach stwierdzano najczęściej powtarzające się następujące uchybienia: niewłaściwy stan techniczny pomieszczeń zakładu – zniszczone, uszkodzone podłogi, brudne, z odpryskami farby ściany, sufity, zniszczony sprzęt i naczynia wykorzystywane w procesie produkcji żywności, nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych (niezachowanie ciągłości łańcucha chłodniczego, przechowywanie w temperaturze niezgodnej z deklaracją producentów), nieprzestrzeganie segregacji asortymentowej w urządzeniach chłodniczych, brak informacji dla konsumenta o składnikach lub o produktach powodujących alergię lub reakcje nietolerancji wchodzących w skład serwowanych potraw, brak do wglądu orzeczeń lekarskich do celów sanitarno-epidemiologicznych, środki spożywcze nieopakowane oferowane do sprzedaży samoobsługowej narażone na zanieczyszczenie i dotykane przez kupujących, brak systematycznych zapisów dokumentujących realizację GHP/GMP (Dobrej Praktyki Higienicznej/Dobrej Praktyki Produkcyjnej), brak podjętych działań dot. opracowania, wykonania i utrzymania stałej procedury lub procedur na podstawie zasad HACCP.

Poza kontrolami urzędowymi przeprowadzano w zakładach również kontrole w związku z wnoszonymi przez klientów interwencjami na niewłaściwy stan sanitarny obiektów lub niewłaściwą jakością zdrowotną żywności. W roku 2018 do PSSE w Białymstoku wpłynęły 116 interwencji. Interwencje potwierdziły się w 40 przypadkach, co stanowi 34,4%. Wszystkim osobom wnoszącym interwencje, które wpłynęły pocztą elektroniczną lub które podały dane adresowe, udzielono odpowiedzi odnośnie podjętych działań kontrolno-wyjaśniających.

2. Ocena jakości zdrowotnej środków spożywczych oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością produkowanych i wprowadzanych do obrotu na terenie miasta Białystok

Plan pobierania próbek na terenie działania PSSE w Białymstoku został określony przez Podlaskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego na podstawie wskazań Głównego Inspektora Sanitarnego. Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny określił ilość, asortyment oraz kierunki badań środków spożywczych, zarówno w ramach urzędowej kontroli żywności, jak i monitoringu.

Niezależnie od powyższego planu, pracownicy PSSE pobierali próbki do badań laboratoryjnych w przypadku podejrzenia niewłaściwej jakości zdrowotnej środków spożywczych, interwencji od ludności wpływających do PSSE oraz podejrzenia wystąpienia zatruc pokarmowych.

W roku 2018 z zakładów zlokalizowanych na terenie miasta pobrano do badań laboratoryjnych ogółem 496 próbek, z czego zakwestionowano 44 próbki co stanowi 8,87 %.

W celu oceny jakości zdrowotnej wprowadzanej do obrotu żywności pobrano do badań laboratoryjnych 418 próbek środków spożywczych. Zakwestionowano 31 próbek, co stanowi 7,4 %.

Z uwagi na niespełnienie wymagań przepisów prawa zakwestionowano 31 próbek środków spożywczych, w tym:

- 15 próbek lodów z powodu ponadnormatywnej liczby bakterii z rodziny Enterobacteriaceae,
- 1 próbkę ryżu pełnoziarnistego z powodu przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów (NDP),
- 1 próbkę malin mrożonych z powodu przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości pestycydów (NDP),
- 11 próbek suplementów diety z powodu niewłaściwego oznakowania,
- 1 próbkę pasztetu drobiowego z powodu niewłaściwego oznakowania,
- 1 próbkę batonu zbożowego z powodu niewłaściwego oznakowania,

- 1 próbkę szynki wieprzowej wędzonej z powodu przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu oraz sumy 4 wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych.

W celu oceny czystości mikrobiologicznej naczyń stołowych, sprzętu i rąk personelu pobrano do badań laboratoryjnych 62 próbki wymazów sanitarnych, z czego zakwestionowano 10 próbek wymazów (5 wymazów z rąk oraz 5 wymazów ze sprzętu produkcyjnego), co stanowi 16,13 % pobranych próbek sanitarnych. Zakwestionowano 10 próbek wymazów sanitarnych pobranych zgodnie z planem pobierania próbek na rok 2018 oraz z uwagi na podejrzenie zatrucia pokarmowego. Ww. próbki były kwestionowane z powodu:

- ponadnormatywnej ogólnej liczby drobnoustrojów tlenowych (2 wymazy z rąk, 2 wymazy ze sprzętu produkcyjnego),
- obecności bakterii z grupy coli (3 wymazy z rąk),
- ponadnormatywnej ogólnej liczby drobnoustrojów tlenowych i obecności bakterii z grupy coli (3 wymazy ze sprzętu produkcyjnego).

W celu oceny obecności zanieczyszczeń biologicznych, w tym szkodników i ich pozostałości, pobrano do badań laboratoryjnych 1 próbkę zmiotek z posadzki sali sprzedażowej w supermarkecie. Ww. próbkę pobrano wyniku zgłoszonej interwencji i zakwestionowano z uwagi na obecność martwych mrówek.

W roku 2018 w ramach realizacji zadań ustawowych pracownicy PSSE dokonywali również oceny jakości zdrowotnej wprowadzanych do obrotu wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością i kosmetyków. Pobrano do badań laboratoryjnych 12 próbek wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, z czego zakwestionowano 1 próbkę pobraną w związku z interwencją – czajnik elektryczny ze stali nierdzewnej (stwierdzono gorzki posmak wody po zagotowaniu). W okresie sprawozdawczym pobrano do badań 3 próbki kosmetyków, z czego zakwestionowano 1 próbkę pobraną w związku z interwencją - czarnej glinki kosmetycznej, w której stwierdzono ponadnormatywną ogólną liczbę drobnoustrojów tlenowych.

Zbiorcze dane odnośnie jakości zdrowotnej środków spożywczych zbadanych na przestrzeni lat 2016-2018 przedstawia tabela:

Rok	Ilość próbek zbadanych	Ilość próbek zakwestionowanych	Odsetek próbek zakwestionowanych
2018	496	44	8,87
2017	491	19	6,78
2016	546	37	6,74

Podsumowując wyniki przeprowadzonych badań należy stwierdzić, że w roku 2018 w porównaniu do roku poprzedniego zwiększyła się liczba próbek zakwestionowanych.

3. Nadzór nad jakością zdrowotną partii produktów z importu

W roku 2018 oceniono 45 partii środków spożywczych, w tym:

- 13 partii grzybów mrożonych: 10 partii borowików imp. Chiny, 1 partię boczników imp. Chiny, 1 partię maślaków imp. Chiny, 1 partię maślaków imp. Chile,
- 4 partie grzybów w solance – kurki: 2 x imp. Rosja, 2 x imp. Białoruś,
- 12 partii grzybów suszonych: 8 partii borowików imp. Chiny, 1 partię maślaków imp. Chiny, 3 partie podgrzybków imp. Chiny,
- 7 partii koncentratu soku: 3 x wiśniowy, 4 x śliwkowy imp. Serbia,
- 1 partię żurawiny mrożonej imp. Kanada,
- 2 partie jagody mrożonej imp. Kanada
- 1 partię szparagów mrożonych imp. Chiny,
- 2 partie batonów owocowych imp. Turcja,
- 2 partie wyrobów czekoladowych export Ukraina,
- 1 partię makaronów export Ukraina.

Z ocenionych 45 partii importowanych środków spożywczych do badań laboratoryjnych pobrano 4 próbki kurki w solance w kierunku skażeń promieniotwórczych oraz 3 próbki batonów owocowych w kierunku mikotoksyn (aflatoksyna B1, suma aflatoksyn B1, B2, G1, G2).

W wyniku przeprowadzonych kontroli granicznych wystawiono 45 świadectw spełnienia wymagań zdrowotnych przez środek spożywczy.

W roku 2018 oceniono 2 partie wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością. W wyniku przeprowadzonych kontroli oraz przeglądu dokumentacji wystawiono 2 świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych przez wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością. Świadectwa spełnienia wymagań zdrowotnych wystawiono na 2 partie wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością – zestawy kraników do filtrów do wody imp. Tajwan.

Próbek wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością do badań laboratoryjnych z ocenionych 2 partii wyrobów nie pobierano.

Szczegółowe dane przedstawia tabela:

	Grupa asortymentowa ocenianego towaru	Funkcja technologiczna	Liczba ocenionych partii	Ilość wydanych świadectw dla produktów spełniających wymagania	Ilość wydanych świadectw dla produktów nie spełniających wymagań (podać przyczynę!)	Liczba i rodzaj wydanych decyzji	Liczba pobranych próbek w ramach oceny importowanych produktów	<u>Uwagi</u> (import/eksport) i inne istotne informacje
Środki spożywcze	Grzyby w solance	–	4	4	–	–	4	–
	Grzyby mrożone	–	13	13	–	–	–	–
	Grzyby suszone	–	12	12	–	–	–	–
	Żurawina mrożona	–	1	1	–	–	–	–
	Jagoda mrożona	–	2	2	–	–	–	–
	Koncentraty soku	–	7	7	–	–	–	–
	Szparagi mrożone	–	1	1	–	–	–	–

	Grupa asortymentowa ocenianego towaru	Funkcja technologiczna	Liczba ocenionych partii	Ilość wydanych świadectw dla produktów spełniających wymagania	Ilość wydanych świadectw dla produktów nie spełniających wymagań (podać przyczynę!)	Liczba i rodzaj wydanych decyzji	Liczba pobranych próbek w ramach oceny importowanych produktów	<u>Uwagi</u> (import/eksport) i inne istotne informacje
	Batony owocowe	–	2	2	–	–	3	–
	Wyroby czekoladowe	–	2	2	–	–	–	export
	Makaron	–	1	1	–	–	–	export
Razem		–	45	45	–	–	7	–
Wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością	Zestaw kraników do filtrów do wody	–	2	2	–	–	–	–
		–						
Razem		–	2	2	–	–	–	–
Suma		–	47	47	–	–	7	–

4. Ocena sposobu oraz jakości żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego

Badaniami sposobu żywienia w 2018 roku objęto 117 obiektów żywienia zbiorowego zamkniętego. Oceniano jakość żywienia w 1 stołówce pracowniczej, w 6 blokach żywienia w szpitalu, w 3 blokach żywienia w domach opieki społecznej, w 14 stołówkach w żłobkach, w 27 stołówkach w szkołach, w 1 stołówce w internacie, w 57 stołówkach w przedszkolach, w 1 stołówce w domu dziecka, w 2 stołówkach w zakładach specjalnych i wychowawczych, w 3 zakładach usług cateringowych oraz w 2 zakładach należących do grupy „inne zakłady żywienia”(punkty wydawania posiłków w klubach malucha).

Ocenę jakości żywienia przeprowadzano na podstawie teoretycznej analizy jadłospisów oraz analiz dekadowych zestawień produktów zużytych do produkcji posiłków.

Podczas kontroli oceniono 136 jadłospisów: 1 w stołówce pracowniczej, 6 w blokach żywienia w szpitalach, 4 w blokach żywienia w domach opieki społecznej, 15 w stołówkach w żłobkach, 60 w stołówkach w przedszkolach, 37 w stołówkach w szkołach, 3 w stołówce w internacie, 1 w stołówce w domu dziecka, 2 w stołówkach w zakładach specjalnych i wychowawczych, 5 w zakładach usług cateringowych oraz 2 w punktach wydawania posiłków w klubach malucha .

Zakwestionowano 4 jadłospisów, w tym 3 jadłospisy w stołówkach przedszkolnych z żywnością cateringową oraz 1 jadłospis w stołówce przedszkolnej z własną kuchnią.

Jadłospisy zakwestionowano z uwagi na: niezaplanowanie podania żadnej porcji mleka lub produktów mlecznych (2 stołówki przedszkolne z żywnością cateringową), nieuwzględnienie we wszystkich posiłkach podaży warzyw lub owoców oraz co najmniej dwóch porcji mleka lub przetworów mlecznych (1 stołówka przedszkolna z żywnością cateringową, 1 stołówka przedszkolna z własną kuchnią).

Podstawą oceny jadłospisów w placówkach oświaty były wymagania zawarte w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 roku w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

W pozostałych zakładach zaplanowane jadłospisy były zgodnie z zasadami racjonalnego żywienia – podstawowe posiłki zawierały pełnowartościowe białko, urozmaicane były sezonowymi owocami i warzywami, a także były urozmaicone pod względem kolorystyki, smaku i techniki przyrządzania posiłków.

Do teoretycznej oceny sposobu żywienia pobrano 13 próbek dekadowych zestawień produktów (6 z bloków żywienia w szpitalach, 1 z bloku żywienia w domu opieki społecznej, 3 z stołówek w przedszkolach, 2 ze stołówki w żłobkach oraz 1 ze stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych,). Zakwestionowano 13 pobranych próbek dekadowych zestawień produktów. Głównym powodem kwestionowania była nieprawidłowa wartość energetyczna całodziennej racji pokarmowej (zaniżona lub zawyżona) oraz zaniżona podaż produktów bogatych w wapń i witaminę C.

W celu oceny sposobu żywienia pobierano również próbki posiłków do badań laboratoryjnych. Pobrano łącznie 15 próbek, w tym 3 próbki posiłku obiadowego oraz 12 próbek posiłków stanowiących całodzienną rację pokarmową.

Próbki posiłków obiadowych pobrano z 1 stołówki w szkole, z 1 stołówki domu pomocy oraz z 1 stołówki w zakładach specjalnych i wychowawczych. W wyniku wykonanych badań laboratoryjnych pobrane próbki posiłków zostały zakwestionowane z uwagi na zaniżoną wartość kaloryczną posiłku obiadowego oraz za dużą zawartość chlorku sodu w podawanych w posiłkach.

Próbki całodziennej racji pokarmowej pobrano z 2 bloków żywienia w szpitalach, z 2 stołówek w przedszkolach. Wszystkie oceniane próbki nie spełniały zalecanych norm. Głównym powodem kwestionowania dekadowych zestawień produktów był nieprawidłowy rozkład energii całodziennej racji pokarmowej (zawyżony lub zaniżony) oraz za duża zawartość chlorku sodu w podawanych w posiłkach.

5. Działalność administracyjna i represyjna będąca wynikiem urzędowych kontroli żywności na przestrzeni lat 2016-2018 przedstawia tabela:

Rok	Ilość obiektów w ewidencji	Ilość obiektów skontrolowanych	Ilość przeprowadzonych kontroli	Ilość wydanych decyzji	Ilość i suma mandatów
2018	2829	1355	1777	444	219/42100
2017	3174	1469	1859	450	218/4650
2016	2727	1534	2115	522	227/44900

W roku 2018 w celu poprawy stanu sanitarnego wydano 444 decyzji administracyjnych.

Ponadto w 2018 roku wydano 218 decyzji dotyczących zatwierdzenia nowouruchomionych obiektów.

Wnioski:

Podsumowując wyniki przeprowadzanych działań kontrolnych należy stwierdzić, że: w roku 2018 w porównaniu do roku 2017 uległ poprawie stan sanitarny zakładów branży spożywczej funkcjonujących na terenie działania PSSE w Białymstoku, natomiast pogorszyła się jakość zdrowotna żywności produkowanej i wprowadzanej do obrotu.

Zakłady pracy

Oddział Higieny Pracy wykonuje zadania z zakresu ochrony zdrowia populacji ludzi pracujących.

Dwa podstawowe cele tj.:

- ❖ poprawa warunków pracy w aspekcie zdrowotnym,
- ❖ profilaktyka chorób zawodowych i parazawodowych

są realizowane poprzez:

- lustrację stanowisk pracy w zakładach,
- ocenę zdrowotną warunków środowiska pracy,
- pomiary czynników szkodliwych dla zdrowia,
- ocenę stopnia narażenia na czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia,
- monitoring zagrożeń zawodowych,
- ocenę podejmowanych środków zapobiegawczych,
- ocenę ryzyka zawodowego,
- ocenę badań kontrolnych lekarskich pracowników i prowadzonej profilaktyki zawodowej,
- promocję zdrowia w środowisku pracy,
- egzekwowanie poprawy na drodze postępowania administracyjnego.

Ponadto w dziedzinie chemicznego bezpieczeństwa zdrowotnego egzekwujemy

- przestrzeganie, przez osoby wprowadzające substancje i mieszaniny chemiczne do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przez użytkowników substancji lub mieszanin chemicznych, obowiązków wynikających z ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach i rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady,
- przestrzeganie przez podmioty wprowadzające do obrotu prekursorsy narkotyków grupy 2 i 3 obowiązków wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i rozporządzeń Parlamentu Europejskiego i Rady,
- przestrzeganie zakazu produkcji i obrotu środkami zastępczymi (dopalaczami) wynikającego z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- przestrzeganie przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu produktów biobójczych i substancji czynnych oraz ich stosowania w działalności zawodowej,
- przestrzeganie przepisów dotyczących wprowadzania do obrotu i stosowania oraz właściwości środków powierzchniowo czynnych i detergentów.

Kontrola przestrzegania ww. przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne ma na celu:

- wdrożenie zasad określających warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i mieszanin chemicznych oraz środków powierzchniowo czynnych i detergentów, w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko,
- zapobieganie zagrożeniom zdrowia ludzi, które mogą być wynikiem działania produktów biobójczych,
- zwalczanie niedozwolonego obrotu substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii.

W roku 2018 na obszarze miasta zewidencjonowano 1344 zakłady pracy podlegające nadzorowi Oddziału Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarно-Epidemiologicznej w Białymstoku. Z tego skontrolowano 141 zakładów, w których występują czynniki szkodliwe i uciążliwe dla zdrowia. W tej grupie 44 to zakłady, w których występują czynniki rakotwórcze i mutagenne.

1. Ocena zagrożenia czynnikami szkodliwymi dla zdrowia

I. Liczba osób zatrudnionych w zakładach skontrolowanych – 22989 os.

II. Liczba osób pracujących w kontakcie z czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi w zakładach skontrolowanych – 2151 , w tym m. in.:

1. w zakładach ochrony zdrowia – 987 os.,
2. w zakładach produkcji tworzyw sztucznych – 450 os.,
3. w zakładach edukacyjnych – 241 os.,
4. w zakładach produkcji wyrobów tekstylnych – 134 os,
5. w zakładach produkcji metalowych wyrobów gotowych – 81 os.,
6. w zakładach produkcji metali - 67 os.,
7. w zakładach administracji publicznej – 41 os.,
8. w zakładach wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną , gaz, gorącą wodę - 26 os.,
9. w zakładach wytwarzania i zaopatrzenia w wodę, gospodarowania ściekami i odpadami – 24 os.

Zatrudnieni na terenie miasta Białegostoku są ekspozowani na następujące czynniki rakotwórcze i mutagenne:

1. Czynniki fizyczne

- promieniowanie jonizujące – 659 os.

2. Czynniki chemiczne

- formaldehyd –1028 os.,
- cytostatyki –113 os.,
- dichromian (VI) potasu – 108 os.,
- chromian (VI) potasu – 105 os.,
- benzen – 76 os.,
- chromu(VI) związki pozostałe – 47 os.,
- tlenek chromu-59 os.,
- akrylamid –52 os.,
- fenoloftaleina – 49 os.,
- ditlenek niklu (IV) – 40 os.,
- tlenek niklu (II) – 40 os.,
- dichlorek kobaltu –36 os.,
- eter naftowy; niskowrząca frakcja benzynowa – 33 os.,
- azbest – 33 os.,
- tlenek etylenu – 31 os.,
- kwas arsenowy (V) i jego sole-31 os.,
- benzyna; niskowrząca benzyna niespecyfikowana – 29 os.,
- azotan niklu (II)-27 os.,
- dichromian amonu-27 os.,
- kadmu azotan-27 os.,
- związki hydrazyny –21 os.,
- chlorek kadmu (II)-21 os.,
- chloramfenikol – 24 os.,
- tioacetamid-22 os.,

oraz bromian (V) potasu , dichromian (IV) sodu, siarczan (VI) kadmu (II), siarczan kobaltu, czerwień zasadowa 9, siarczan hydrazyny, chlorek kobaltu, chinolina, fiolet krystaliczny, kadm, nikiel i jego związki, diazometan, chromian (IV) sodu, **c benzylu**, siarczan (VI) dimetylu, tlenek arsenu (III), chlorek etylenu , o-toluidyna, o-dianizydyna , kobaltu azotan, diazotan kobalt, diazotan niklu , epichlorohydryna, N-nitrozodietyloamina, **t propylenu**, chlorowodorek fenylohydrazyny, hydrazyna, ligroina , trichloroeten, chlorek niklu, siarczan niklu, wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne (benzo(a)piren, benzo(b)fluoranten, benzo(j)fluoranten, benzo(k)fluoranten , benzo[a]antracen,

chryzen), syntetyczne estrogeny: etynyloestradiol, taleranol , hexetrol, 17alfaethynyloestradiol, 17alfamethylotestosteron, 17betaestradiol, dienestrol-d4 .

3. Kancerogenne procesy technologiczne

- prace związane z narażeniem na pył drewna twardego –11 os.,
- procesy technologiczne związane z narażeniem na działanie wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych – 8 os.

Na ww. czynniki rakotwórcze i mutagenne największa liczba pracowników jest ekspozowana w następujących zakładach:

1. Uniwersytecki Szpital Kliniczny Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku – 376 os.,
2. Rosti Bianor Sp. z o. o. w Białymstoku –395 os.,
3. Białostockie Centrum Onkologii – 243 os.,
4. Wojewódzki Szpital Zespolony im. J. Śniadeckiego – 191 os.,
5. Uniwersytecki Dziecięcy Szpital Kliniczny im. dr. L. Zamenhofa – 150 os.,
6. Białostocka Wykończalnia Tkanin - 134 os.,
7. Uniwersytet Medyczny w Białymstoku – 118 os.,
8. Uniwersytet w Białymstoku – 68 os.,
9. KAN sp. z o.o. - 67 os.,
10. Politechnika Białostocka – 55 os.,
11. Rosti w Białymstoku - 44 os.,
12. Zakłady Przemysłu Sklejek Biaform – 44 os.,
13. ARGO Sp. z o.o. - 31 os.,
14. AC S.A. - 30 os.,
15. Regionalne Centrum Krwiodawstwa i Krwiolecznictwa w Białymstoku – 22 os.,
16. Przedsiębiorstwo Eksploatacji Ulic i Mostów w Białymstoku – 22 os.,
17. TMS Diagnostyka – 22 os.

W celu zminimalizowania zawodowego narażenia pracujących na czynniki rakotwórcze w środowisku pracy podejmowane są wielokierunkowe działania profilaktyczne.

Radykalną metodą jest eliminacja czynnika rakotwórczego z procesu technologicznego, zamiana na inny nie rakotwórczy lub zminimalizowanie ilości pracowników i czasu ekspozycji podczas procesu pracy. Narażenie na fizyczne i chemiczne czynniki rakotwórcze jest także minimalizowane poprzez różnorodne ochrony zbiorowe i indywidualne. Ograniczany jest dostęp tych czynników do organizmu pracownika poprzez rozwiązania techniczne wentylacji, hermetyzację i automatyzację procesów technologicznych, bezpośrednie ochrony dróg oddechowych, środki ochrony całego ciała, kończyn górnych i dolnych.

Dobrze zabezpieczeni są pracownicy obsługujący urządzenia emitujące promieniowanie jonizujące. Od wielu lat monitorowane są dawki promieniowania poprzez dozymetrię indywidualną każdego pracownika.

W lustrowanych w 2018 roku zakładach, w których kontrolowano realizację przepisów prawnych dot. czynników rakotwórczych i mutagennych, stwierdzono, że 27% pracodawców nie przestrzegało tych przepisów. Nieprawidłowości wyegzekwowano poprzez nakazy administracyjne.

III. Liczba osób pracujących w ekspozycji na pozostałe czynniki szkodliwe dla zdrowia w zakładach skontrolowanych, dla których określono ich dawki dla pracowników – 12723 w tym :

1. Czynniki fizyczne

- hałas – 4746 os.,
- hałas ultradźwiękowy – 17 os.,
- pyły – 2064 os.,
- wibracja miejscowa – 218 os.,
- wibracja ogólna – 1627 os.,
- mikroklimat (zimny/gorący) – 124 os.,
- pola i promieniowania elektromagnetyczne – 689 os.,
- promieniowanie podczerwone – 127 os.,
- promieniowanie ultrafioletowe – 298 os.,
- promieniowanie widzialne – 298 os.

2. Czynniki chemiczne – łącznie 2115 pracowników, w tym :

- tlenek węgla – 1510 os.,
- tlenki azotu – 1104 os.,
- związki manganu – 682 os.,
- miedź i jej nieorganiczne związki – 415 os.,
- związki żelaza – 549 os.,
- cyna i jej związki nieorganiczne – 277 os.,
- aceton – 165 os.,
- ołów i jego nieorganiczne związki – 161 os.,
- octan n-butyłu - 149 os.,

- ksylen – 146 os.,
- alkohol propylowy - 145 os.,
- toluen - 125 os.,
- 1-Metoksypropan-2-ol - 105 os.,
- Trimetyloetylobenzen - 105 os.,
- octan etylu – 101 os.,
- benzyna ekstrakcyjna – 97os.,
- cykloheksanon – 95os.,
- ditlenek siarki - 78 os.,
- oleje mineralne (mgła olejowa) –58 os.,

Ponadto zatrudnieni w zakładach białostockich są ekspozowani w środowisku pracy na następujące zidentyfikowane i zbadane czynniki chemiczne szkodliwe dla zdrowia: etylobenzen, heksan, ftalan dwu-2-etyloheksylu, tlenek magnezu, mrówkowy kwas, 2-furylometanol, metylu octan, węgla dwusiarczek, benzyna do lakierów, chloroform, tytan i jego związki , chrom metaliczny , octan 2-butoksyetylu, fluorki jako HF, wodorotlenek sodu, heptan (n-heptan), izobutyłowy alkohol, etylenu tlenek, amoniak, chlorowódor, dekatlenek tetrafosforu, fenol, kwas fosforowy(V), kwas octowy, kwas siarkowy(VI), ozon, tetrachloroeten, tritlenek glinu, wodorotlenek potasu , wodorotlenek sodu,

3. Czynniki biologiczne (wirusy, bakterie, grzyby, pasożyty wewnętrzne) – 5892 os.

Najczęściej stwierdzane nieprawidłowości dot. narażenia na czynniki biologiczne to:

- brak, nieprawidłowa ocena ryzyka zawodowego w zakresie narażenia na biologiczne czynniki szkodliwe,
- pracowników narażonych na czynnik biologiczny 3 grupy nie uodporniono za pomocą dostępnych szczepionek,
- skierowania na badania lekarskie pracowników nie uwzględniają narażenia na czynnik biologiczny,
- nieprawidłowo wypełniona informacja dot. użycia szkodliwego czynnika biologicznego;
- brak rejestru prac narażających i rejestru narażonych na czynniki biologiczne.

W tej ponad dwunastotysięcznej grupie ekspozowanych na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy – 505 osób pracowało w narażeniu na czynniki szkodliwe dla zdrowia, powyżej dopuszczalnych stężeń i natężeń tych czynników. W tym na

- hałas słyszalny – 253 os.,

- wibrację miejscową - 14 os.,
- pył azbestu – 3 os.,
- ditlenek azotu - 2 os.,
- promieniowania optyczne – 277 os., w tym:
- promieniowanie podczerwone – 46 os.,
- promieniowanie ultrafioletowe –274 os.,
- promieniowanie widzialne – 274 os.

Najwięcej narażonych na czynniki szkodliwe dla zdrowia w wartościach ponadnormatywnych pracuje w:

- zakładach produkcji mebli – 99 os.,
- zakładach produkcji maszyn i urządzeń – 98 os.,
- zakładach produkcji urządzeń elektrycznych – 79 os.,
- zakładach wytwarzania i zaopatrzenia w parę wodną, gorącą wodę , gaz, energię elektryczną– 45 os.,
- zakładach produkcji napojów – 36 os.,
- zakładach napraw i konserwacji urządzeń – 31 os.,
- zakładach budowlanych – 29 os.,
- zakładach produkcji wyrobów tekstylnych – 22 os.,
- zakładach produkcji metali – 15 os.,
- zakładach produkcji wyrobów z mineralnych surowców niemetalicznych – 11 os.,
- zakładach transportowych-10 os.

W sumie w 32 zakładach stwierdzono przekroczenia wskaźnika oceny narażenia -najwyższego dopuszczalnego stężenia lub natężenia czynnika szkodliwego dla zdrowia pracowników, m. in. w:

- Fabryce Mebli FORTE S.A. Oddział w Białymstoku – 99 os.,
- Nibe Biawar Sp. z o. o. w Białymstoku – 79 os.,
- Altrad Poland w Białymstoku – 67 os.,
- Hartowni Białystok – 33 os.
- Argo Sp. z o. o. w Białymstoku – 31 os.,
- Enea Ciepło Serwis Sp. z o. o. w Białymstoku – 25 os.,
- CEDC International Sp. z o. o. Oddział Polmos w Białymstoku – 21 os.,
- Odlewnia Białystok S. A. – 21 os.,
- Enea Wtworzanie Segment Sp. z o. o. w Białymstoku – 20 os.,
- Brintons Agnella S.A. w Białymstoku – 18 os.,
- Nawec Sp. z o.o.-16 os.,

- Kompanii Piwowarskiej S.A. Browar w Białymstoku – 15 os.,
- Hucie Szkła BIAGLASS w Białymstoku – 11 os.
- Fabryce Maszyn Gastronomicznych GORT w Białymstoku – 11 os.,
- PPHU Technosan Sp. z o.o. - 11 os.,
- Supon Sp. z o. o. w Białymstoku – 11 os.

W celu obniżenia narażenia na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy, pracodawcy obligowani naszymi decyzjami administracyjnymi, wdrażają różnorodne środki zaradcze. Najbardziej efektywne okazały się przedsięwzięcia techniczne i technologiczne oraz organizacyjne w zakresie:

- modernizacji parku maszynowego,
- zmian procesów technologicznych,
- technicznych rozwiązań tłumienia hałasu i wibracji,
- napraw, konserwacji sprzętu i maszyn,
- wymiany sprzętu.

Powyższe działania pozwoliły w 2018r. na obniżenie ponadnormatywnych wartości stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia pracowników do wartości poniżej norm higienicznych, między innymi :

- w AC Spółka Akcyjna w Białymstoku obniżono do obowiązujących norm higienicznych poziom hałasu ultradźwiękowego dla 8 pracowników na stanowisku obsługi zgrzewarek ultradźwiękowych BRANSON poprzez zastosowanie osłon zgrzewarek wytłumiających hałas ultradźwiękowy;

-w Enea Ciepło w Białymstoku obniżono do obowiązujących norm higienicznych poziom hałasu dla pracowników na stanowisku montera urządzeń i instalacji ogrzewczych oraz robotnika budowlanego podczas obsługi urządzeń mechanicznych poprzez wdrożenie programu działań organizacyjno-technicznego, a w szczególności poprzez skrócenie czasów narażenia w skali tygodniowego czasu pracy i konserwacji i przeglądu urządzeń. Warunki pracy poprawiono dla 100 pracowników.

W ww. zakładzie pracy obniżono do obowiązujących norm higienicznych stężenie manganu (frakcja respirabilna) dla 3 pracowników na stanowisku spawania elektrycznego poprzez przegląd i konserwację istniejących miejscowych wyciągów mechanicznych;

-w Enea Ciepło Serwis w Białymstoku obniżono do obowiązujących norm higienicznych poziom hałasu dla 2 pracowników na stanowisku maszynisty nawęglania podczas prac spychania miazgi węglowej w leje zasypowe na placu spycharką gaśnicową poprzez rotację pracowników i skrócenie czasu pracy;

-w Białostockiej Fabryce Okien ul. Pogodna w Białymstoku obniżono do obowiązujących norm higienicznych poziom hałasu dla 6 pracowników na stanowisku obsługi frezarki MURAT FA532 i montażu ram okien poprzez skrócenie czasu pracy;

- w Podlaskich Zakładach Zbożowych S.A. ul. Elewatorska w Białymstoku obniżono do obowiązujących norm higienicznych zapylenie (frakcja wdychalna pyłów organicznych pochodzenia zwierzęcego i roślinnego, zawierających poniżej 10% wolnej krzemionki) dla 2 pracowników na stanowisku operatora wagopakowarki poprzez zautomatyzowanie procesu pakowania;

- w Altrad Poland S. A. w Białymstoku obniżono do obowiązujących normatywów higienicznych wartości stężenia tlenku węgla dla 3 pracowników na stanowisku pracy spawacza. Dokonano usprawnienia wentylacji miejscowej oraz ogólnej na hali produkcyjnej;

- w Przedsiębiorstwie KREKOM sp. cywilna w Białymstoku ul. Ks. Jerzego Popiełuszki 122 obniżono do obowiązujących normatywów higienicznych wartości hałasu dla 2 pracowników na stanowisku pracy operatora maszyn przeciskowych poprzez skrócenie czasu pracy oraz rotację pracowników.

Zakłady także wyznaczają i oznakowują strefy zagrożeń wokół źródeł emisji szkodliwego promieniowania, hałasu i czynników rakotwórczych co daje również efekt istotnego zmniejszenia stopnia narażenia.

W przypadku wyczerpania możliwości technicznych, technologicznych i organizacyjnych stosowane są środki ochrony indywidualnej. Dobrze dobrane ochrony osobiste, posiadające certyfikaty na znak bezpieczeństwa i deklarację zgodności oraz egzekwowanie ich stosowania przez pracowników w procesie pracy powodują minimalizację lub eliminację narażenia na określony czynnik szkodliwy dla zdrowia. Ma to szczególne znaczenie w pracach narażających na promieniowania optyczne, hałas i zapylenie.

Prowadzony monitoring badań omówionych wyżej zagrożeń zawodowych pozwala na bieżącą identyfikację tych czynników szkodliwych dla zdrowia oraz ocenę stopnia narażenia. W trakcie przeprowadzonych kontroli stwierdzono, że 47 pracodawców nie dokonywało, w sposób określony w przepisach badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy. Stanowiło to 33% skontrolowanych pracodawców. Nieprawidłowości wyegzekwowano na drodze administracyjnych decyzji.

W ramach prowadzonego nadzoru sanitarnego nad środowiskiem pracy przeprowadzono następujące ilości kontroli:

- 144 – ogółem w zakresie warunków zdrowotnych środowiska pracy,
- 44 – w zakresie zagrożeń czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi,
- 34 – w zakresie zagrożeń czynnikami biologicznymi,
- 95 – w zakresie bezpiecznego stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin,

- 21– w zakresie bezpiecznego stosowania produktów biobójczych.

W wyniku rocznej działalności wydano 83 decyzje na stwierdzone nieprawidłowości, w efekcie czego poprawiono warunki zdrowotne środowiska pracy w zakładach, których te decyzje dotyczyły.

2. Choroby zawodowe

Następstwem oddziaływania szkodliwych warunków pracy są choroby zawodowe. W 2018 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wszczął 8 postępowań w sprawie zgłoszonych podejrzeń chorób zawodowych pracowników z powiatu grodzkiego. Po dokonaniu analizy zgromadzonych dokumentów i stopnia narażenia zawodowego na czynniki szkodliwe dla zdrowia wydano 4 decyzje o stwierdzeniu choroby zawodowej i 4 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej.

W roku sprawozdawczym odnotowano utrzymujący się spadek ilości stwierdzonych chorób zawodowych. Tendencja taka utrzymuje się od kilku ostatnich lat. Nastąpił spadek zachorowań w większości grup chorób zawodowych w stosunku do pierwszych lat stulecia. Od kilku lat na podobnym poziomie utrzymują się zachorowania na przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego (zespół cieśni nadgarstka) oraz niektóre choroby zakaźne, np.: borelioza.

Struktura stwierdzonych chorób zawodowych w 2018 roku i analiza porównawcza z okresem od 2008 roku.

Jednostka chorobowa	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nowotwory złośliwe							1	1			
Pylice płuc	1										
Astma oskrzelowa					1	1				1	
Alergiczny nieżyt nosa					2	1					
Alergiczne zapalenie spojówek					1	1					
Przewlekłe choroby narządu głosu	3	2	1	2						2	
Choroby skóry	1	2		1		1		1		1	

Jednostka chorobowa	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Choroby zakaźne i inwazyjne, w tym:	4	8	4	5	3	4	6	2	4	3	
-Wirusowe zapalenie wątroby typ B	1				1				1		
-Wirusowe zapalenie wątroby typ C			2				1				1
-Kleszczowe zapalenie mózgu i opon mózgowo-rdzeniowych	1										
-Gruźlica		1		1		2	3	2	1		
-Borelioza	1	5	2	3	2	2	2		2	2	2
-Gorączka Q	1										
-Mykobakterioza		1									
-Infekcje gronkowcowe		1									
-Nawracające zapalenia płuc				1							
-Zapalenie mózgu i rdzenia kręgowego										1	
Przewlekłe choroby narządu ruchu	3	2			1		1				
Przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego	1	1	2	1	2	1		2	1	1	1
Zawodowe uszkodzenie słuchu	1		1		4			2		1	
Zespół wibracyjny	1										
OGÓŁEM	15	15	8	9	14	9	8	7	5	9	4

Istotna w zapobieganiu chorobom zawodowym jest prawidłowa realizacja wstępnych, okresowych i kontrolnych badań lekarskich pracowników oraz prowadzona profilaktyka lekarska w zakładach. W większości skontrolowanych w roku sprawozdawczym zakładów pracy nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości

z zakresu profilaktycznych badań lekarskich pracowników. Pracownicy w większości przypadków kierowani są z właściwą częstotliwością na te badania, a przeprowadzane badania dodatkowe są adekwatne do narażenia zawodowego, co świadczy, że informacja w skierowaniu udzielana przez pracodawców o zagrożeniach zawodowych w środowisku pracy zatrudnionych, jest pełna i zgodna z

rzeczywistością. Badania te wykonują placówki służby zdrowia i lekarze posiadający odpowiednie uprawnienia.

Wśród kontrolowanych zakładów, w nielicznych stwierdzono zatrudnienie pracowników bez aktualnych badań okresowych. W kilkunastu zakładach stwierdzono brak, wpisanej w skierowaniach na badania profilaktyczne, informacji o narażeniu na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy.

W roku minionym stwierdzono prawidłową realizację monitoringu stanu zdrowia pracowników wykonujących pracę w warunkach występowania przekroczeń wskaźników oceny czynnika szkodliwego dla zdrowia. Analizy stanu zdrowia są pełne i coraz bardziej przystępne dla pracodawców, umożliwiające obserwację procesu skutków zdrowotnych w związku z narażeniem, co umożliwia właściwą profilaktykę i niedopuszczenie do rozwoju chorób zawodowych.

3. Nadzór nad substancjami i preparatami chemicznymi niebezpiecznymi

W celu zapewnienia zdrowotnego bezpieczeństwa chemicznego egzekwowano przepisy ustawy o substancjach chemicznych i ich mieszaninach oraz ustawy o produktach biobójczych poprzez przeprowadzone w roku 2018 następujące ilości kontroli :

- 34 u wprowadzających do obrotu niebezpieczne substancje i preparaty chemiczne,
- 95 u stosujących te substancje i preparaty w działalności zawodowej,
- 21 u wprowadzających do obrotu produkty biobójcze,
- 2 u pierwszych wprowadzających do obrotu detergenty.

Stwierdzono nieprzestrzeganie obowiązujących przepisów w zakresie ww. ustaw przez

- 38% podmiotów wprowadzających do obrotu niebezpieczne substancje i preparaty chemiczne,
- 25% podmiotów stosujących te substancje i preparaty w działalności zawodowej,
- 10% podmiotów wprowadzających do obrotu produkty biobójcze,

Wstrzymano obrót 24 asortymentów mieszanin chemicznych niebezpiecznych. Działania powyższe pozwoliły na wyeliminowanie z rynku niebezpiecznych chemikaliów, których stosowanie wiązałoby się ze zbyt dużym ryzykiem zdrowotnym.

Wszelkie nieprawidłowości w tym zakresie wyegzekwowano w postępowaniu administracyjnym poprzez 103 nakazy, które zostały zawarte w wydanych decyzjach.

4. Nadzór nad przestrzeganiem ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii

Prekursory grupy 2 i 3 w rozumieniu ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii to substancje służące do produkcji narkotyków lub substancje będące substratami w reakcjach chemicznych prowadzących do otrzymania narkotyków. Na obszarze naszego miasta są wprowadzane do obrotu i stosowane następujące prekursory ww. grup: nadmanganian potasu, bezwodnik kwasu octowego, eter dietylowy, aceton, kwas solny, toluen, kwas siarkowy.

W roku minionym nie stwierdziliśmy nieprawidłowości i niedozwolonego obrotu prekursorami. Nie odnotowano przypadku zgłoszenia przez podmioty gospodarcze okoliczności takich jak nietypowe zamówienia lub transakcje z udziałem prekursorów narkotyków, które mogły budzić podejrzenie, iż substancje wprowadzane do obrotu mogły być wykorzystane do celów nielegalnego wytwarzania środków odurzających lub substancji psychotropowych.

W roku sprawozdawczym, na obszarze nadzorowanym przez PSSE nie stwierdzono funkcjonowania obiektów wprowadzających do obrotu środki zastępcze. W wyniku zgłoszenia przez Policję podejrzanych obiektów, w których może dochodzić do sprzedaży środków zastępczych, przeprowadzono wspólnie z funkcjonariuszami Policji 3 kontrole sklepów wprowadzających do obrotu liquidy do papierosów elektronicznych. Na wniosek Krajowej Administracji Skarbowej wspólnie z funkcjonariuszami ww. urzędu przeprowadzono zaplanowaną kontrolę wskazanego obiektu wprowadzającego do obrotu suplementy diety oraz odżywkami dla sportowców. Przeprowadzone kontrole nie wykazały wprowadzania do obrotu środków zastępczych.

Na początku września 2018 roku 2 pracowników Oddziału Higieny Pracy PSSE w Białymstoku uczestniczyło wspólnie z funkcjonariuszami Państwowego Urzędu Celno-Skarbowego w Białymstoku w ogólnopolskiej akcji pt. „Bezpieczna Szkoła”. W wyniku prowadzonych działań nie ujawniono podejrzanych osób i zachowań, mogących świadczyć o wprowadzaniu do obrotu środków zastępczych w obrębie wytypowanych obiektów szkolnych.

W roku sprawozdawczym otrzymano z Policji i Prokuratury 76 wniosków o przeprowadzenie postępowania w sprawach zatrzymanych środków zastępczych. W wyniku prowadzonych do tej pory postępowań w roku 2018 wydano 74 decyzje z art.44c ust.4 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, 27 decyzji z art.52a ww. ustawy na łączną sumę kar pieniężnych w wysokości 1 098 000 zł., 12 decyzji płatniczych oraz wystawiono łącznie 156 postanowień. W wyniku zakończonych postępowań, w których nie udowodniono obrotu środkami zastępczymi, dokonano zniszczenia materiału dowodowego w postaci 146 opakowań zatrzymanych środków zastępczych.

Poza czynnościami kontrolno-represyjnymi podejmowano inne działania:

- W związku z prowadzonymi postępowaniami w sprawie wprowadzania do obrotu środków zastępczych, przekazywanymi przez prokuratorów, podjęto szeroką współpracę z miejscowymi Prokuraturami w zakresie wzajemnego udostępniania dokumentów i materiału dowodowego;
- Przekazywaliśmy bieżące informacje na temat zagrożeń związanych ze środkami zastępczymi oraz prowadzonymi działaniami w tym zakresie do Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Białymstoku;
- W ramach prowadzonej współpracy z placówkami ochrony zdrowia w zakresie natychmiastowego informowania o podejrzeniach zatrucia środkiem zastępczym w roku 2018 wpłynęło do PSSE - 35 zgłoszeń o zatruciu 46 osób. Informacje te niezwłocznie przesyłano do Komendy Miejskiej Policji w Białymstoku i PPWIS w Białymstoku.

Obiekty nauczania i wychowania

Na terenie miasta Białegostoku nadzorem objęto 334 placówki nauczania, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży, w tym 46 żłobków i klubów dziecięcych, 140 przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego, 52 szkoły podstawowe, 2 gimnazja, 13 zespołów szkolno-przedszkolnych, 6 szkół zawodowych, 8 liceów ogólnokształcących, 5 szkół policealnych, 12 szkół wyższych, 3 placówki opiekuńczo-wychowawcze, 2 internaty, 9 domów studenta, 28 placówek wsparcia dziennego, 5 szkół specjalnych i 3 placówki wychowania pozaszkolnego oraz 36 turnusów wypoczynku dzieci i młodzieży w czasie ferii zimowych i wakacji.

Skontrolowano 266 placówek stałych i 36 turnusów wypoczynku dzieci i młodzieży.

Podczas prowadzonego nadzoru dokonano oceny:

1. Stanu sanitarnego i technicznego obiektów nauczania, wychowania i opieki.
2. Organizacji zajęć w szkołach w aspekcie higieny procesu nauczania.
3. Przestrzegania przepisów w zakresie stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin.
4. Organizacji i sposobu dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach.
5. Warunków higienicznych w szkołach wyższych.
6. Warunków wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży.
7. Warunków w zakresie bezpieczeństwa i higieny w nowo powstających placówkach.

1. Stan sanitarny i techniczny obiektów nauczania, wychowania i opieki

Wydano 6 decyzji administracyjnych na poprawę stanu technicznego obiektów, znajdujących się w nich urządzeń i sprzętu. Kontynuowano postępowanie administracyjne wszczęte w latach ubiegłych, w tym wydano 18 decyzji administracyjnych prolongujących terminy wykonania decyzji. Ze względu na brak środków finansowych przewidzianych na prace remontowe, terminy wykonania decyzji prolongujących ustalano głównie na 2019 rok. Wyegzekwowano wykonanie w całości 4 decyzji administracyjnych wydanych w 2018 roku i 22 decyzji wydanych w latach ubiegłych.

Podczas kontroli przeprowadzonych w 2018 roku nie stwierdzono placówek o złym stanie sanitarno-technicznym oraz takich, które nie zapewniły odpowiednich warunków do utrzymania higieny

osobistej dzieci. W stosunku do 2017 roku stan ten uległ poprawie. Nie stwierdzono również zaniedbań w zakresie czystości i porządku. Nie stosowano sankcji karnych w postaci mandatu.

Szczegółowe informacje w rozbiciu na rodzaje zakładów nauczania i wychowania przedstawiono w tabeli:

Nadzór sanitarny nad placówkami nauczania i wychowania w 2018 roku

Rodzaj placówek	liczba zakładów w ewidencji	publicznych	Niepublicznych	liczba zakładów skontrolowanych	liczba placówek o złym stanie sanitarno-technicznym	Nieprawidłowe warunki do utrzymania higieny	Liczba wydanych decyzji w związku z: stwierdzonymi uchybieniami
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
Żłobki i kluby dziecięce	46	7	39	44	0	0	0
Przedszkola i inne formy wychowania przedszkolnego	140	55	85	140	0	0	4
szkoły podstawowe	52	34	18	35	0	0	1
gimnazja	2	1	1	2	0	0	0
licea ogólnokształcące	8	1	7	2	0	0	0
zespoły	13	7	6	11	0	0	0
szkoły zawodowe	6	1	5	1	0	0	0
Szkoły specjalne	5	0	5	5	0	0	0
szkoły policealne	5	1	4	1	0	0	0
szkoły wyższe	12	5	7	3	0	0	1
placówki opiek.-wych.	3	1	2	3	0	0	0
internaty	2	2	0	2	0	0	0

domy studenta	9	9	0	4	0	0	0
Placówki wsparcia dziennego	28	2	26	12	0	0	0
Placówki wychowania pozaszkolnego	3	0	3	1	0	0	0
ogółem	334	126	208	266	0	0	6

Ponadto wyodrębniono funkcjonowanie w zespołach szkół następujących rodzajów placówek nauczania i wychowania:

Zespoły-13, w tym:	Przedszkola – 9
	Szkoły podstawowe - 11
	Licea ogólnokształcące -2
	Szkoły zawodowe – 3
	Specjalistyczne placówki pracy pozaszkolnej – 1

Nadzór sanitarny nad pozostałymi placówkami oświatowo-wychowawczymi funkcjonującymi na terenie miasta Białegostoku, dla których organem prowadzącym był powiat Białystok, pełnił Podlaski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Białymstoku.

Zmiany w infrastrukturze

W 2018 roku wpisano do ewidencji nowo powstałe placówki, w tym 12 niepublicznych żłobków, 7 niepublicznych przedszkoli, 4 niepubliczne szkoły podstawowe, 2 niepubliczne licea ogólnokształcące, 1 niepubliczne technikum zawodowe, 1 szkołę specjalną i 2 inne placówki oświatowe. Rozbudowano budynek jednego samorządowego przedszkola, jednego żłobka niepublicznego, 2 szkół podstawowych (w tym 1 publicznej i 1 niepublicznej) oraz 1 uczelni wyższej. Ponadto przeniesiono do nowych budynków 3 żłobki, 2 przedszkola, 1 liceum ogólnokształcące i 1 placówkę wsparcia dziennego. Zlikwidowano 2 niepubliczne żłobki, 2 niepubliczne punkty przedszkolne i 1 niepubliczną szkołę specjalną.

Rodzaj placówki		Liczba placówek								
		nowo od-danych w nowych obiektach	nowo otwartych w obiektach istniejących	Istniejących przeniesionych do nowych obiektów lub z rozbudowaną bazą dydaktyczną	zlikwidowanych	po remontach generalnych	z nowo od-danymi obiektami sportowymi	z modernizowanymi blokami sportowymi	z nowo otwartymi blokami żywienia	z modernizowanymi blokami żywienia
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Żłobki	01	4	8	3	2	0	0	0	11	0
Przedszkola	02	3	4	3	2	0	0	0	5	0
Szk. Podst.	03	0	4	2	0	0	0	1	0	0
Gimnazja	04	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Licea	05	0	2	1	0	0	0	0	0	0
Szkoły zawodowe	06	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Szkoły specjalne	07	0	1	0	1	0	0	0	0	0
Zespoły	08	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szkoły policealne	09	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Szk. Wyższe	10	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Pozostałe	11	0	2	1	0	0	0	0	0	0

placówki										
OGÓŁEM	12	7	22	11	5	0	0	1	16	0

Ponadto w większości placówek przeprowadzono remonty bieżące polegające na malowaniu części pomieszczeń placówek i/lub doprowadzeniu do należytego stanu technicznego podłóg. Przeprowadzono podstawowe remonty sanitariatów (malowanie pomieszczeń, wymiana urządzeń sanitarnych, wyłożenie ścian glazurą i posadzek terakotą). W ramach prowadzonych remontów zwiększono liczbę urządzeń sanitarnych w sanitariatach oraz dostosowywano do wzrostu dzieci urządzenia sanitarne w pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych. Dokonywano wymiany stolików i krzeseł na nowe w części sal zabaw/ lekcyjnych w placówkach.

2. Organizacja zajęć w szkołach w aspekcie higieny procesu nauczania

Higieniczną ocenę rozkładów lekcji przeprowadzono w 45 szkołach, w tym w 43 szkołach podstawowych i 2 gimnazjach, obejmując badaniem 110 oddziałów. Przyczyną dyskwalifikowania obowiązujących rozkładów było występowanie przerw 5-minutowych oraz nierównomierne rozpoczynanie zajęć przez uczniów wynikające ze zmianowości. W wyniku prowadzonego nadzoru ustalono, że w 4 szkołach zajęcia odbywały się w systemie dwuzmianowym, w 5 placówkach obowiązywały przerwy 5-minutowe i w 4 szkołach rozpoczynano zajęcia o niestałej porze. Nie odnotowano w roku sprawozdawczym rozpoczynania zajęć przed godziną 8.00:

Rodzaj szkoły	Liczba skontrolowanych szkół w aspekcie higienicznej organizacji zajęć	Liczba szkół, w których stwierdzono			
		5-minutowe przerwy	rozpoczynanie zajęć przed godziną 8	rozpoczynanie zajęć o niestałej porze	kończenie zajęć pomiędzy 16-19
Szkoły (samodzielne i funkcji w zespołach szkół)	45	5	0	4	5

Stan w zakresie higienicznej organizacji zajęć szkolnych w stosunku do roku ubiegłego utrzymuje się na podobnym poziomie.

3. Stosowanie substancji chemicznych i ich mieszanin

Substancje chemiczne i ich mieszaniny jako wyposażenie pracowni chemicznych na koniec 2018 roku posiadało 15 nadzorowanych szkół. Na koniec roku odnotowano posiadanie odczynników chemicznych w ilości 58,73 kg, w tym brak odczynników chemicznych przeterminowanych. W trakcie przeprowadzanych kontroli oceniano warunki przechowywania i stosowania substancji i preparatów chemicznych w szkolnych pracowniach chemicznych. Nieprawidłowości nie stwierdzono. We wszystkich skontrolowanych szkołach osoby pracujące z niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i ich mieszaninami zapoznały się z kartami charakterystyki i miały możliwość stałego korzystania z nich. W pracowniach chemicznych wywieszono były regulaminy określające zasady BHP. Uczniowie i pracownicy byli wyposażeni w środki ochrony indywidualnej oraz mieli zapewnione wszystkie wymagane środki do udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku. Nauczyciele zostali przeszkoleni w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

4. Organizacja i sposób dożywiania uczniów w szkołach

Dożywianie uczniów prowadziło 45 skontrolowanych szkół, w tym 32 szkoły podstawowe samodzielne, 11 szkół podstawowych funkcjonujących w zespołach i 2 gimnazja. Uczniowie otrzymywali głównie posiłki ciepłe dwudaniowe i napoje. Obiady zapewniono uczniom w 45 szkołach. Z tej formy dożywiania skorzystało 10814 uczniów. Napój otrzymało 11159 dzieci w 33 szkołach. W 4 szkołach 113 uczniów korzystało ze drugiego śniadania. Posiłki dofinansowano w 30 placówkach dla 888 uczniów. Szczegółowe informacje z uwzględnieniem typów szkół oraz realizowanych form dożywiania przedstawia tabela:

Dożywianie uczniów w szkołach

Rodzaj placówki		Ogólna liczba szkół prowadzących dożywianie	Liczba szkół wydających posiłki	Forma dożywiania				
Liczba szkół skontrolowanych	Liczba uczniów w szkołach skontrolowanych		Liczba uczniów korzystających z dożywiania	obiad	posilek I-daniowy	II śniadanie	Napój	Posiłki dofinansowane
szkoły podstawowe		32	liczba szkół	32	0	3	22	24

35	16365		liczba uczniów	8965	0	88	9463	698
szkoły podstawowe w zespołach		11	liczba szkół	11	0	1	0	0
11	3643		liczba uczniów	1759	0	25	0	0
gimnazja		2	liczba szkół	2	0	0	11	6
2	119		liczba uczniów	90	0	0	1696	190
Ogółem		45	liczba szkół	45	0	4	33	30
48	20127		liczba uczniów	10814	0	113	11159	888

Z przeprowadzonej analizy wynika, że dożywianie uczniów było prowadzone w 94% skontrolowanych szkół. Z obiadów skorzystało 54% uczniów uczęszczających do tych szkół. Dofinansowanie do obiadów otrzymało 8 % uczniów. Napój otrzymało 55% uczniów uczęszczających do szkół podstawowych. W ramach napoju uczniowie otrzymywali mleko.

Ponadto owoce i warzywa zapewniono 10941 uczniom (54%) w 35 skontrolowanych szkołach podstawowych (72%).

5. Warunki higieniczne w szkołach wyższych

Dokonano kontroli 3 uczelni wyższych publicznych (Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Medyczny w Białymstoku i Politechnika Białostocka) oraz 4 domów studenta Politechniki Białostockiej. Wydano 1 decyzję administracyjną w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami w wyniku kontroli przeprowadzonej w 2018 roku. Przedmiotowa decyzja została wykonana w całości w 2018 roku. W roku sprawozdawczym wyegzekwowano wykonanie dwóch decyzji wydanych w latach ubiegłych.

W roku sprawozdawczym kontynuowano postępowanie wszczęte w 2016 roku w związku z obecnością bakterii Legionella sp. w instalacji ciepłej wody w Domu Studenta Nr 2 Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku. Przedmiotowa decyzja jest w trakcie realizacji z uwagi na konieczność wykonania badań po upływie jednego roku od chwili uzyskania wyniku spełniającego w tym zakresie wymogi.

Stan sanitarny wszystkich skontrolowanych uczelni był bardzo dobry. Stan techniczny oceniono jako dobry. W roku sprawozdawczym studenci Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku rozpoczęli korzystanie z nowo wybudowanego budynku Centrum Symulacji Medycznej przy ul. Szpitalnej 30 w Białymstoku. W przedmiotowym budynku znajdują się pracownie interdyscyplinarne i specjalistyczne do nauki umiejętności technicznych, klinicznych i chirurgicznych. Ponadto przeprowadzono kapitalny remont połączony z modernizacją budynku byłego Instytutu Biologii Uniwersytetu w Białymstoku przy ul. Świerkowej 20 B. Obecnie mieści się tu rektorat uniwersytetu.

6. Warunki wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży

Sprawowano nadzór nad zimowym i letnim wypoczynkiem dzieci i młodzieży zorganizowanym na terenie miasta Białegostoku. Skontrolowano 12 turnusów zimowego wypoczynku i 24 turnusy letniego wypoczynku dzieci i młodzieży.

Podczas przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości .

7. Warunki w zakresie bezpieczeństwa i higieny w nowo powstających placówkach

Wydano 70 opinii sanitarnych o spełnieniu warunków w zakresie bezpieczeństwa i higieny, w tym 30 opinii dotyczących nowo powstających placówek i 40 opinii dotyczących rozszerzenia działalności przeznaczonej na pobyt dzieci lub w związku ze zmianą lokalizacji obiektów oświatowych. Wydane opinie sanitarne dotyczyły 29 placówek przeznaczonych do prowadzenia opieki nad dziećmi do 3 roku życia, 18 przedszkoli, 11 placówek szkolnych, 4 poradni psychologiczno-pedagogicznych, 2 placówek wsparcia dziennego, 5 placówek pracy pozaszkolnej i kształcenia ustawicznego oraz 1 placówki rewalidacyjnej. Wszystkie wydane opinie sanitarne potwierdziły zapewnienie wymagań w zakresie bezpieczeństwa i higieny oraz wymagań lokalowych i sanitarnych.

Wnioski:

1. Stale zwiększa się liczba żłobków i przedszkoli niepublicznych. W nowo powstających placówkach niepublicznych właściciele zapewniają prawidłowe warunki w zakresie bezpieczeństwa i higieny.
2. Systematycznie poprawiają się warunki w zakresie bezpieczeństwa i higieny w przedszkolach i szkołach publicznych na terenie miasta Białegostoku.

Zapobiegawczy nadzór sanitarny

Prowadzony jest stały nadzór sanitarno-higieniczny nad projektowanymi i będącymi w realizacji obiektami, mający na celu zapewnienie optymalnych warunków sanitarno-higienicznych produkcji oraz pracy, odpoczynku i pobytu ludzi w nowobudowanych, przebudowywanych i modernizowanych obiektach budowlanych.

Podczas uzgadniania dokumentacji projektowej jak i podczas kontroli obiektów w trakcie realizacji można wyeliminować szereg nieprawidłowości natury sanitarno-higienicznej, co często w zrealizowanym już zakładzie ze względów technicznych nie jest możliwe.

W roku 2018 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Białymstoku wydał na terenie powiatu grodzkiego:

1. opinie w sprawie obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko (w tym ewentualne określenie zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko) przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach:
  - opinie stwierdzające obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko z jednoczesnym określeniem zakresu raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko - **2**
  - opinie nie stwierdzające obowiązku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko - **32**
  - opinie oceniające oddziaływanie przedsięwzięć nie zaliczanych do mogących oddziaływać na środowisko z uwagi na wystąpienia urzędów miast i gmin - **4**
  - opinie określające zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko - **0**
2. opinie dot. przedsięwzięć mogących oddziaływać na środowisko określających warunki ich realizacji:
  - pozytywnie - **2**
  - pozytywnie z zastrzeżeniami - **0**
  - negatywnie - **0**

- umarżające postępowanie	- 0
3. opinie dot. projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2018r., poz. 2081 z późn.zm.).	
- pozytywnie	- 11
- pozytywnie z zastrzeżeniami	- 0
- negatywnie	- 0
- umarżające postępowanie	- 0
4. uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji zawartej w prognozie oddziaływania na środowisko	
- pozytywnie	- 7
- pozytywnie z zastrzeżeniami	- 0
- negatywnie	- 0
- umarżające postępowanie	- 0
5. uzgodnienia projektów technicznych na etapie pozwolenia na budowę lub zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części,	
- pozytywnie	- 15
- pozytywnie z zastrzeżeniami	- 0
- negatywnie	- 0
- umarżające postępowanie	- 2
6. opinie w sprawie zgodności wykonania obiektu budowlanego z projektem budowlanym:	
- pozytywnie	- 26
- pozytywnie z zastrzeżeniami	- 10
- negatywnie	- 0
- umarżające postępowanie	- 4

7. <i>opinie sanitarne odnośnie przydatności do użytkowania innych obiektów</i> (między innymi: aptek)	
- pozytywnie	- 7
- pozytywnie z zastrzeżeniami	- 0
- negatywnie	- 0
- umarzające postępowanie	- 1
8. opinie dotyczące odstępstw od warunków technicznych	
- pozytywnie	- 2
- pozytywnie z zastrzeżeniami	- 0
- negatywnie	- 0
- umarzające postępowanie	- 2
9. ilość kontroli w terenie	- 41

Ponadto należy stwierdzić, iż obiekty przekazywane do użytkowania w roku 2018, w stosunku do obiektów przekazywanych w latach ubiegłych charakteryzowały się podobnym standardem wykończenia wewnątrz.

Działalność z zakresu Promocji zdrowia

Działania podejmowane w 2018 roku przez Sekcję Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno–Epidemiologicznej w Białymstoku wynikały z :

- ➔ Ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej z 14 marca 1985 roku
- ➔ Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016–2020
- ➔ zaleceń Ministerstwa Zdrowia oraz Światowej Organizacji Zdrowia
- ➔ sytuacji epidemiologicznej na świecie, w Polsce oraz w województwie podlaskim i powiecie białostockim
- ➔ potrzeb środowiska lokalnego

Biorąc pod uwagę powyższe pracownicy Sekcji Promocji Zdrowia realizowali działania, których celem było podnoszenie świadomości, wykształcenie pozytywnych nawyków, zachowań i troski o własne zdrowie i środowisko, a co za tym idzie zmniejszenie zagrożeń zdrowotnych z uwzględnieniem przede wszystkim potrzeb środowiska lokalnego. Dominujące problemy zdrowotne społeczeństwa, problemy środowiska szkolnego skłaniały do realizacji długofalowych programów edukacyjnych, akcji specjalnych i innych działań.

Szczegółowe działania podejmowane w ramach programów i interwencji nieprogramowych w roku 2018 ilustrują poniższe tabele:

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
Programy prozdrowotne				
1.	Pierwotna	- opracowanie harmonogramu działań - przygotowanie materiałów	dziewczęta i kobiety w	Ok. 2426 osób

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
	profilaktyka wrodzonych wad cewy nerwowej	edukacyjnych - kontynuacja współpracy z Archidiecezjalnym Duszpasterstwem Rodzinnym - ekspozycje form wizualnych w PSSE - dystrybucja materiałów edukacyjnych podczas imprez i festynów prozdrowotnych - ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów szkolnych i rozmów z realizatorami - w ramach realizacji programu w placówkach prowadzono: prelekcje, pogadanki, wykłady, szkolenia, projekcje filmów, ekspozycje form wizualnych, rozmowy indywidualne	wieku rodzoczym	
2	Podlaski Program Zwalczania Następstw Zdrowotnych używania wyrobów tytoniowych i wyrobów powiązanych w tym:	- opracowanie lokalnego programu - prowadzenie punktów informacyjno-edukacyjnych, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych, organizacja konkursów podczas imprez i festynów prozdrowotnych - ekspozycja form wizualnych w PSSE, - zamieszczanie informacji na stronie internetowej PSSE Białystok - dystrybucja materiałów o tematyce antynikotynowej uczestnikom imprez oraz osobom zgłaszającym się do stacji	ogół społeczeństw a	1350 odbiorców (poza programami przedszkolno-szkolnymi i akcjami)

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
a)	Program „Czyste powietrze wokół nas”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ monitoring realizacji programu, wizytacje programowe w wybranych placówkach 		
		<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie przedszkoli do realizacji programu - organizacja i przeprowadzenie szkolenia dla przedszkolnych koordynatorów programu - dystrybucja materiałów edukacyjnych do przedszkoli na terenie miasta - poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom i realizatorom programu - monitorowanie realizacji programu w przedszkolach (wizytacje programowe) -- ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów i przeprowadzonych wizytacji 	dzieci przedszkolne i ich rodzice	2 221 odbiorców

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
b)	Program „Nie pal przy mnie proszę”	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie szkół do realizacji programu - organizacja i przeprowadzenie szkolenia dla szkolnych koordynatorów programu - dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół na terenie miasta - poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom i realizatorom programu - monitorowanie realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe) - ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów 	dzieci z klas I–III SP oraz ich rodzice	3 727 odbiorców
c)	Program „Znajdź właściwe rozwiązanie”	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie szkół do realizacji programu - organizacja i przeprowadzenie szkolenia dla szkolnych koordynatorów programu - dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół na terenie miasta - poradnictwo, instruktaże indywidualne udzielane koordynatorom i realizatorom programu - monitorowanie realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe) - ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów 	uczniowie kl. IV–VII SP, oraz II i III gimnazjów, ich rodzice, nauczyciele	2 628 odbiorców
d)	Akcje: Światowy	- przesłanie wytycznych do realizacji do	ogół społeczeństw	111 320

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
	Dzień bez Tytoniu	<p>podległych placówek</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja Światowego Dnia Rzucania Palenia w Radio Akadera i Radio Białystok (konkursy, informacje) - organizacja „Turnieju wiedzy i sprawności” o tematyce antynikotynowej kierowanej do uczniów szkół gimnazjalnych z miasta Białegostoku - prowadzenie punktów informacyjno-edukacyjnych, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych, organizacja konkursów podczas imprez prozdrowotnych i festynów - comiesięczny konkurs wiedzy o zdrowiu na stronie PSSE Białystok/ w maju w całości poświęcony tematyce antynikotynowej / - ekspozycja form wizualnych w PSSE, zamieszczanie informacji na stronie internetowej PSSE Białystok - dystrybucja materiałów o tematyce antynikotynowej uczestnikom imprez oraz osobom zgłaszającym się do Stacji 	a	

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
e)	Światowy Dzień Rzucania Palenia	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja Światowego Dnia Rzucania Palenia w Radio Akadera i i Radio Białystok (konkursy, spot, informacje) - comiesięczny konkurs Wiedzy o zdrowiu na stronie PSSE Białystok /w listopadzie w całości poświęcony tematyce antynikotynowej / - zorganizowanie kampanii plakatowej w autobusach KPK oraz na słupach w Białymstoku - prowadzenie punktów informacyjno-edukacyjnych, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych i organizacja konkursów podczas imprez prozdrowotnych i festynów - ekspozycja form wizualnych w PSSE, zamieszczanie informacji na stronie internetowej PSSE Białystok - dystrybucja materiałów o tematyce antynikotynowej uczestnikom imprez oraz osobom zgłaszającym się do stacji 	ogół społeczeństw a	87 771
3	Program Profilaktyki HIV/AIDS oraz akcja Światowy Dzień AIDS i kampania „Mam czas rozmawiać”	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie harmonogramu działań - udział w naradach z partnerami i współorganizatorami działań - organizacja etapu powiatowego Wojewódzkiej Olimpiady Wiedzy o AIDS - organizacja Światowego Dnia AIDS w Radio Akadera (konkursy, informacje) 	ogół społeczeństw a	90 449

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
		<ul style="list-style-type: none"> - rozpropagowanie kampanii „Mam czas rozmawiać” w placówkach nauczania i wychowani oraz podmiotach leczniczych - prezentacji, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych i organizacja konkursów podczas imprez prozdrowotnych i festynów - akcja profilaktyczna z okazji Światowego Dnia AIDS ekspozycja form wizualnych w PSSE - informacje na stronie internetowej PSSE – Światowy Dzień AIDS, Olimpiada wiedzy o HIV/AIDS, - dystrybucja materiałów o tematyce HIV/AIDS osobom zgłaszającym do stacji - opracowanie sprawozdania z realizacji harmonogramu do Krajowego Centrum ds. AIDS 		
4.	<p>Program Zwalczenia Chorób Nowotworowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja punktów edukacyjno-informacyjnych, prowadzenie konkursów, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych podczas imprez prozdrowotnych - udział w Marszu Nadziei „Rak to nie wyrok” - umieszczenie pytań nt. profilaktyki nowotworowej w comiesięcznym 	ogół społeczeństwa	1147

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
		konkursie o zdrowiu - kontynuacja ekspozycji informacji na stronie internetowej PSSE Białostok (Kodeks walki z rakiem- zalecenia , ulotka nt. samobadania piersi) - dystrybucja materiałów o tematyce nowotworowej osobom zgłaszającym do stacji - formy wizualne na terenie PSSE oraz udostępnianie materiałów do rozdawnictwa		
5.	Mam wybór wybieram rozsądek	- współuczestnictwo w konkursie „Bezpieczeństwo na 6” organizowanyn przez Straż Miejską - organizacja szkolenia dla pielęgniarek szkolnych „Profilaktyka zachowań ryzykownych w środowisku szkolnym” - organizacja punktów informacyjno- edukacyjnych, prowadzenie konkursów dotyczących profilaktyki uzależnień podczas festynów i imprez plenerowych, - umieszczanie informacji na stronie internetowej PSSE	Kobiety w wieku prokreacyjnym, ich rodziny, ogół społeczeństwa	532
6.	Trzymaj formę	- dystrybucja materiałów edukacyjnych do szkół na terenie miasta - realizacja programu w szkołach na	uczniowie klas V–VII szkół podstawowyc	8 866 odbiorców

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
		<p>podstawie własnych projektów</p> <ul style="list-style-type: none"> - w ramach realizacji programu w szkołach prowadzono: szkolenia nauczycieli, wykłady i prelekcje dla rodziców i uczniów, pogadanki, instruktaże, pokazy, ćwiczenia, emisje filmów, ekspozycje form wizualnych, konkursy plastyczne, sprawnościowe, wiedzy, imprezy prozdrowotne , rajdy, wycieczki, festyny, przedstawienia teatralne, zajęcia informatyczne, - monitoring realizacji programu w szkołach (wizytacje programowe) ▪ ocena realizacji programu na podstawie sprawozdań od koordynatorów szkolnych i przeprowadzonych wizytacji 	<p>h i II i III gimnazjów</p> <p>nauczyciele,</p> <p>rodzice</p>	
7	Bieg po zdrowie	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie placówek do realizacji programu - szkolenie koordynatorów programu - dystrybucja materiałów do programu - realizacja programu w placówkach - monitorowanie realizacji programu w placówkach (wizytacje programowe) - ocena realizacji programu na podstawie wizytacji placówek i sprawozdań koordynatorów - sporządzenie sprawozdania z 	<p>dzieci z kl. IV SP, ich rodzice oraz opiekunowie</p>	<p>1 128 odbiorców</p>

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
		realizacji programu		
8	Stres pod kontrolą	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie harmonogramu działań - pozyskanie szkół do realizacji programu - szkolenie koordynatorów szkolnych programu – zajęcia warsztatowe - dystrybucja materiałów do programu - realizacja programu w szkołach: edukacja uczniów według scenariuszy zajęć, nauka technik relaksacyjnych-ćwiczenia praktyczne, emisja filmu na temat stresu - dystrybucja materiałów osobom zgłaszającym się do sekcji PZ - monitorowanie realizacji programu w placówkach (wizytacje programowe) - ocena realizacji programu na podstawie wizytacji placówek i sprawozdań szkolnych koordynatorów 	uczniowie klas maturalnych i ich rodzice	3 277 odbiorców
9	ARS, czyli jak dbać o miłość?	<ul style="list-style-type: none"> - promocja programu - pozyskanie szkół do realizacji programu - realizacja programu w szkołach poprzez prowadzenie zajęć edukacyjnych - monitorowanie realizacji programu w placówkach (wizytacje programowe) - ocena realizacji programu na 	Młodzież ze szkół ponadgimnazjalnych, rodzice,	817 odbiorców

L.p	Nazwa interwencji programowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
		<p>podstawie wizytacji placówek i sprawozdań szkolnych</p> <p>koordynatorów</p> <ul style="list-style-type: none"> – Zebranie informacji z realizacji działań w szkołach i sporządzenie sprawozdania zbiorczego – dystrybucja filmu „Wieczne dziecko” 	koordynatorzy szkolni	

Zajęcia edukacyjne w ramach akcji : „ Bezpieczne wakacje” oraz” Zimowa szkoła bezpieczeństwa”

Interwencje nieprogramowe

L.p	Nazwa interwencji nieprogramowej	Podjęte działania	Adresaci	Szacunkowa liczba odbiorców
1	2	3	4	5
1	Zimowa szkoła bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie partnerów do współrealizacji akcji - przeprowadzenie narady z partnerami - pozyskanie placówek chętnych do przeprowadzenia zajęć z uczestnikami wypoczynku - prowadzenie zajęć edukacyjnych, konkursów, zabaw, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych podczas kolonii i półkolonii zimowych 	uczestnicy placówek wypoczynku zimowego	200
2	Letnia szkoła bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> - pozyskanie partnerów do współrealizacji akcji - przeprowadzenie narady z partnerami - pozyskanie placówek chętnych do przeprowadzenia zajęć z uczestnikami wypoczynku - prowadzenie zajęć edukacyjnych, konkursów, zabaw, rozdawnictwo materiałów edukacyjnych podczas kolonii i półkolonii letnich 	uczestnicy placówek wypoczynku letniego	410
2.	Hasło roku i Światowy	- przesłanie wytycznych dotyczących hasła roku do podmiotów leczniczych i	ogół	4 487

	Dzień Zdrowia	<p>placówek nauczania i wychowania na terenie działania PSSE Białystok</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja szkolenia dla pielęgniarek środowiska szkolnego - organizacja punktów informacyjno- edukacyjnych, prowadzenie konkursów podczas festynów i imprez plenerowych - dystrybucja materiałów edukacyjnych do podległych placówek i osobom zainteresowanym - opracowanie i przygotowanie form wizualnych do prezentacji na terenie PSSE i podczas imprez plenerowych - umieszczenie informacji na stronie internetowej PSSE 	społeczeństwa	
3.	Kampania „Wiosna bez pneumokoków”	<ul style="list-style-type: none"> - rozpropagowanie kampanii - dystrybucja plakatów do podmiotów leczniczych oraz żłobków i przedszkoli - ekspozycja form wizualnych w PSSE - ekspozycja informacji na stronie internetowej www.psse.bialystok.pl 	ogół społeczeństwa	750
4.	Profilaktyka grypy	<ul style="list-style-type: none"> - umieszczenie plakatu oraz ulotek dotyczących profilaktyki grypy na terenie PSSE - zamieszczenie artykułu na stronie internetowej PSSE Białystok - organizacja punktu edukacyjno- informacyjnego oraz materiałów edukacyjnych podczas imprez prozdrowotnych 	ogół społeczeństwa	450

		<ul style="list-style-type: none"> - realizacja tematyki podczas zajęć edukacyjnych w trakcie wycieczki zimowej - umieszczenie pytań nt. grypy w comiesięcznym konkursie wiedzy o zdrowiu 		
5.	Ogólnopolski Dzień Tornistra	<ul style="list-style-type: none"> - zamieszczenie informacji na stronie internetowej www.psse.bialystok.pl - - Przesłanie pism informujących o akcji do podległych placówek z prośbą o rozpropagowanie w swoich środowiskach 	ogół społeczeństwa	1188
6.	Internetowy Comiesięczny Konkurs Wiedzy o Zdrowiu	<ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzenie cyklicznych, comiesięcznych konkursów dotyczących zachowań prozdrowotnych ogłaszanych na stronie internetowej Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Białymstoku. Konkurs ogłaszany był pierwszego dnia roboczego każdego miesiąca i trwał do ostatniego dnia roboczego danego miesiąca. Spośród prawidłowo wypełnionych ankiet Komisja losowała jednego uczestnika, który otrzymywał nagrodę zaprezentowaną wcześniej na stronie internetowej www.psse.bialystok.pl - nagrody zakupione zostały przez Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej Oddział Terenowy w Białymstoku ze środków z budżetu Miasta Białystok - propagowanie konkursu na stronach internetowych realizatorów, w instytucjach i podległych placówkach na 	ogół społeczeństwa	159

		terenie działania PSSE oraz podczas imprez środowiskowych		
9	Profilaktyka, promocja zdrowia i promowanie zdrowego stylu życia podczas imprez środowiskowych	<ul style="list-style-type: none"> - organizacja punktów informacyjno – edukacyjnych, prowadzenie konkursów, rozdawnictwo materiałów. podczas imprez prozdrowotnych i festynów - propagowanie tematyki dotyczącej zdrowego stylu życia, profilaktyki chorób i uzależnień 	ogół społeczeństwa	1820
10	Upowszechnianie informacji, materiałów i pomocy dotyczących profilaktyki i promocji zdrowia oraz zdrowego stylu życia	<ul style="list-style-type: none"> - Przekazanie do podległych placówek broszur nt. „Profilaktyki próchnicy u dzieci”, książek „Żywność dzieci w żłobkach”, zestawów edukacyjnych dotyczących opieki okołoporodowej - opracowanie i przesłanie wytycznych do pracy w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia w 2018r. do podmiotów leczniczych - wypożyczanie filmów 	ogół społeczeństwa	200
11	Współdziałal w konkursach, olimpiadach, organizowanych przez inne placówki	<ul style="list-style-type: none"> - Konkursie recytatorsko-muzycznym „Zdrowym być” - Konkursie promującym zdrowie i bezpieczeństwo ph. „Na drodze mojego życia” - Ogólnopolskiej Olimpiadzie Promocji Zdrowego Stylu Życia-etap okręgowy - Ogólnopolskich Mistrzostwach Pierwszej Pomocy PCK –etap rejonowy - Ogólnopolskiej Olimpiadzie Promocji Zdrowego Stylu Życia PCK –etap 	Przedszkole Samorządowe Nr 68, Oddział Okręgowy i Rejonowy PCK, uczestnicy imprez	193

		rejonowy		
13.	Światowy Dzień Walki z Rakiem	<ul style="list-style-type: none"> - dystrybucja materiałów edukacyjnych - zamieszczenie informacji na stronie internetowej www.psse.bialystok.pl oraz ulotek do pobrania - ekspozycja form wizualnych w PSSE - rozpropagowanie akcji - Dnia Otwartego w BCO (możliwość bezpłatnych badań i konsultacji w BCO) - zorganizowanie punktu edukacyjno-informacyjnego z pomiarem tlenku węgla w wydychanym powietrzu podczas Dnia Otwartego w BCO 	Ogół społeczeństwa	802
14.	Profilaktyka chorób przenoszonych przez kleszcze	<ul style="list-style-type: none"> - Dystrybucja materiałów - Rozdawnictwo materiałów podczas imprez prozdrowotnych i festynów - Formy wizualne w PSSE (stend, plakat, ulotki) - Zamieszczenie pytań nt. profilaktyki kleszczy w ankietach konkursowych 	Ogół społeczeństwa	366

Punkty edukacyjno- informacyjne podczas imprez i festynów:

Pozostała działalność

- udzielanie pomocy metodycznej i organizacyjnej placówkom w realizacji działań prozdrowotnych
- udział w naradach organizowanych przez PPIS, WSSE, inne instytucje i organizacje
- prowadzenie poradnictwa metodycznego i udostępnianie pomocy
- współpraca z lokalnymi mediami
- współpraca w zakresie realizacji działań prozdrowotnych z innymi działami PSSE (Epidemiologią, HDM, HŻŻ, HP, HK)
- sporządzanie analiz i sprawozdań z realizacji zadań do WSSE i organów samorządowych
- udział w imprezach i przedsięwzięciach prozdrowotnych organizowanych przez inne placówki i instytucje
- W roku 2018 przeprowadzono 51 wizytacji podległych placówek. W czasie wizytacji oceniano prace w zakresie wdrożenia i realizacji programów prozdrowotnych. Działania z zakresu oświaty- zdrowotnej i promocji zdrowia są ciekawe, różnorodne, prawidłowo dobrane pod względem przekazywanych treści oraz zastosowanych form oświatowo -zdrowotnych.
- W roku 2018 Sekcja Promocji Zdrowia podejmowała współpracę z jednostkami administracji publicznej, instytucjami i organizacjami społecznymi w zakresie realizacji wspólnych przedsięwzięć prozdrowotnych. Współpracowano z:

- ✓ Departamentem Spraw Społecznych Urzędu Miejskiego w Białymstoku
- ✓ Polskim Towarzystwem Oświaty Zdrowotnej Oddział Terenowy w Białymstoku
- ✓ Oddziałem Rejonowym i Okręgowym PCK w Białymstoku
- ✓ Komendą Miejską Policji w Białymstoku
- ✓ Białostockim Centrum Onkologii w Białymstoku
- ✓ Wojewódzkim Ośrodkiem Ruchu Drogowego w Białymstoku
- ✓ Podlaskim Kuratorium Oświaty w Białymstoku
- ✓ Uniwersytetem w Białymstoku
- ✓ Uniwersytetem Medycznym w Białymstoku
- ✓ Niepublicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej „PROMED SCHOL” w Białymstoku
- ✓ Studenckim Kołem Naukowym Zdrowia Publicznego UM w Białymstoku
- ✓ IFMSA Poland Związkiem Medycyny i Młodych Lekarzy